

Sajtószilánkok 2009.

Szerző Administrator

2009. február 21.

Utolsó frissítés 2009. december 15.

Énekléskor isteni erőt kap az ember

Sokan vagyunk itthon, a Felvidéken, akik kezdettől fogva figyelemmel kísérik Szvorák Katalin művészi pályájának alakulását. Tesszük ezt azért is, mert tudjuk, hogy Kati közülünk való, a Losonc környéki Pincen cseperedett, Füleken érettségizett, onnan került át az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetemre, ahol magyar nyelv-könyvtáros szakon szerezte oklevelét. Egyetemi évei alatt ismerkedett meg jövőendő férjével, a kassai Repiszky Tamással, akinek anyai nagyszülei és szülei Fábry Zoltán legszorosabb baráti körébe tartoztak. Kati még egyetemista volt, amikor a Röpülj páva népdalversenyen feltűnt - akkor ismerte meg a Kárpát-haza magyarsága. Élete és művészi pályája egyre jobban kiteljesedik, nem okozott törést súlyos betegsége sem, melyet lélekben megerősödve vészelt át, hogy még jobban értse a világot, éneke gyógyíthassa a meghajszolt embereket és betegeket. A vele való beszélgetést az ITTHON már régen tervezi. Megvalósulására egy csupa fény januári napon került sor Pilisszentlászlón, a házaspár otthonában. M.Nagy László felvételei és ez az írás ezt a délelőtti tájkép olvasóink elé.

Isten hozott!

A Pilis, a magyarság szent hegye, már maga is vonzóvá tette az utazást. Mint tudjuk, itt dobog a világ szíve, a Dobogókő, s ez a tájegység nem csak tiszta levegőjével, erdeivel és völgyeivel hat, de azzal az erejével is, mellyel az ember ittjártakor találkozik. „Feltöltődik”, aki huzamosabb időt tölt el a Pilisben, nem hiába járt oda Kádár János is, aki ugyan nem hitt Isten létezésében, ám pártvezéri munkájához mégis itt gyűjtött energiát. - A Manréza épületében ma lelki gyakorlatokat tartanak a római katolikus egyház hívei. Szvorák Katalin és Repiszky Tamás ilyen környezetben él. Miután belépünk a kapun és felkapaszkodunk néhány terméskő lépcsőn, az egykori parasztház, melyet saját elképzeléseik szerint, hozzáépítéssel bővítettek, - szinte megszólal: Isten hozott-al köszönti a vendégeket.

A szülőföld

- Gyönyörű környezetben laksz a családdal együtt: tiszta levegőn, csendben, nyugalomban, mintha szigeten lennétek. Mi él benned itt a szülőföldről?

- Pinc, ahol éltem nyitó éveit töltöttem, számomra ma is a korlátlan szabadságot jelenti, ahol zabolátlanul tehettem, amit elterveztem. Megtapasztaltam, milyen, amikor együtt élnek nemzedékek a családon belül, amikor mindenkinek - a legkisebbnek is - megvan a feladata, aki így hasznosnak érezheti magát. Pinc a biztonságot is adta: nem élt bennem semmiféle félelem, szabadon mozoghattam, olyannyira, hogy egyszer anyukám szedett le az oláhcigányok szekerekéről, akik régi holmikat gyűjtöttek a faluban. Élmény volt a nagyapám hintáján kocsikázni és minden szabadidőmet megosztani a barátnőmmel, Jolikával. Óvodába nem jártam ugyan, de megjelentem ott az alkalmas időben és kis tarisznyámból elővettem az elemózsiámat, hogy azt együtt költhessem el a gyerekekkel.

- Innen kerültél Fülekre, amikor iskolaköteles lettél.

- Nem csak az iskola miatt költöztünk Fülekre, hanem azért is, mert az édesapám sógora ott kezdett el építkezni. Akkor jött az elhatározás - építsünk együtt házat! Abba az emeletes házba kerültek apai nagyszüleim is. Mi azonban minden hét végén ezután is Pincen töltöttünk. Apai ágon juhászok voltak a felmenőim, anyai ágon földművelők. Apám mindig arról mesélt, hogy mit jelentett neki a természet, miféle szabadságot... Aztán őt is gúzsba kötötte az élet: mint elsőgenerációs értelmiségi - építésszámológéppel lett. Az állatok és a természet iránti szeretet mindig meg volt benne, mindig erre vágyott.

- Milyen környezetben éltél a Fülek és Pilisszentlászló közötti időben?

- Budapesten töltöttem egyetemi éveimet. A fővárosi környezet erre nagyon megfelelt, mert színházba, hangversenyekre járhattam. És hát ott ismertem meg Tamást, a jövőendő férjemet, akivel ugyanabban a kollégiumban laktunk - számunkra ezek paradicsomi állapotok voltak. 1981 után, amikor megnyertem a Röpülj páva népdalversenyt én is elkezdtem a szerepléseket. Azután megszületett első gyermekünk, Ádám 1988-ban, akkor vetődött fel, hogy nem mindegy, milyen környezetet teremtünk a családuknak. Eszterrel, második gyermekünkkel voltam éppen áldott állapotban, amikor megszületett a döntés: Pilisszentlászlóra költözünk.

- Az elhatározás helyességét azóta folyamatosan igazolja az idő.

- Az egyre sűrűbb szereplések után mindig nagyon jó volt Pilisszentlászlóra hazaérkezni! Akkoriban rengeteget jártunk koncertezni - a többszámot azért használok, mert Tamás mindenhol elkísért - és amikor végre hazaértünk az utazásokból, a kimerítő rohanásokból, mindig megállapítottuk, hogy itt nyugalomra lelünk. A Pilis varázslatos hely, nem véletlenül telepedtek meg itt a pálosok, a magyar alapítású szerzetes rend tagjai. Érezzük a környezet megnyugvást teremtő erejét. Ha megérkezünk egy-egy nyaralásból, itt pihenjük ki a nyaralás fáradalmait és mindig feltesszük a kérdést: miért járunk nyaralni? Rádöbrentünk, hogy azért kell időnként megválnunk ettől a csodálatos élőhelytől, hogy tudjunk neki örülni, hogy értékelni tudjuk...

- Hogyan történik a szereplésekre való felkészülésed? Mennyit énekel Pilisszentlászlón?

- /Nevet/ Ha nincs itthon senki, akkor szoktam énekelni... Nálam a gyakorlás, a felkészülés sokszor fejben történik meg. Nem kell ahhoz megszólalnom... sőt, a hangversenyek előtt is elég végiggondolnom, hogy mit akarok... Mindig az adott

pillanat szüli meg, hogy mit tudok magamból kihozni... Persze ez oda-vissza érvényes, tehát azon is múlik, hogyan jelez vissza a közönség? Nekem mindenekelőtt lelkileg kell felkészülnöm, hogy a legtöbbet nyújthassam. Főleg a templomi koncerteken érzem, hogy isteni erőt kap az ember, amikor megszólal. Sokszor úgy érzem, nem leszek képes egy szál hanggal végigbíni a koncertet, és mégis sikerül, mert valami működik, az ember erőt kap felülről. Ha a hangszálaim nem teljesen épek, akkor is sikerül, mert sikerülnie kell. Ez egy fantasztikus kegyelmi állapot.

- Most pedig essen szó készülő lemezeidről.

- Van egy egyházi lemez sorozatom, melynek harmadik részét most fogom felvenni, február közepén. Az első rész az Éneklő egyház címet kapta. Ugyanígy című a római katolikus népénektárunk - először abból válogattam - adventtől pünkösdig, jeles napok énekeit; az 2007-ben jelent meg. Tavaly tavasszal készült el a Mondj, szívem dalt - a Szűz Mária énekek és a magyar szentek albuma. Most következik a Nap megszentelése - reggeli, déli és esti imádságok és mindazok a népénekek, amelyek kimaradtak az előzőekből. Erre Szájer József, a Fidesz eus parlamenti képviselője kért meg. Becsülöm, hogy egy politikus fontosnak érzi, emeljük ki a templom keretei közül ezeket az énekeket, mert ezek nem csak nemzeti értékeink, hanem az egyetemes kultúrának fontos részei. Utólag derült ki - és ez számomra is újdonság volt, - hogy népénektáraink nemzetközi viszonylatban szinte a leggazdagabbak, s ezek közül csak keveset énekelünk a templomokban! Pedig e régi műveket újból be kell vinnünk a köztudatba, újból használnunk kell őket. Éneklés közben jöttem rá, hogy ezek a szövegek annyira rólunk szólnak és annyira maiak, hogy élnünk kell velük, bár már több száz évesek! Van, amelyik középkori gregorián ének, van, amelyik későbbi, de valamennyi legbensőbb énünket érinti meg, valamennyi nagyon fontos mindennapjaink elviseléséhez.

- Mi határozza meg, mi kerül fel a lemezre?

- Ennél a válogatásnál könnyű dolgom volt, mert csak fel kellett lapoznom ezt a vaskos kis népénektárt, én határoztam meg, mi az, amit fontosnak tartok.

- És a készülő másik album esetében?

- Megjelent tavaly a Dúdolás lemezem, amely az agyvérzéses betegek gyógyítására szolgál, mert kiderült, hogy az orvosok és logopédusok már korábban is használták az énekhangomat és megdöbbentő eredményeket értek el azoknál is, akik alig tudtak beszélni az agyvérzés következtében. Énekelni viszont megtanulnak, mert másutt van a beszéd- és másutt a zene központja az agyban. Nagyon szép felkérés volt, hogy ilyen lemezt készítsék. Közismert népdalokat emeltem be az albumba, melyeket még az iskolában tanultak egykoron a betegek. A felismerés, hogy ők ezeket ismerik, az agyat erősen, pozitívan sokkolja, mert előjönnek a múlt emlékei. Ezért tud segíteni gyógyulásukban ez a „módszer”. Az orvosok és logopédusok elmondták, hogy népmesékkel és népdalokkal jól tudnak gyógyítani. Így merült fel a tavaly megjelent album után, hogy állítsak össze hasonlót a gyerekek számára is, mert már ezt az elsőt is használják a személyiségzavarokkal küszködő gyerekek kezelésénél is. Sajnos, felbolydult a világ, a gyerekekre egyre kevesebb figyelem jut, nem kapják meg a szükséges szeretetet, és ebből is adódnak nehézségeik. Leültetik őket a TV elé, aminél rombolóbb hatást el sem tudok képzelni. Már a ritmusuknál fogva is megfogyják ezek a több százéves énekek a gyerekeket. A gyerek koncertjeimen a legkisebb is odafigyel, mert a génjeiben hordozza az elhangzottakat. Nem véletlenül mondta Kodály Zoltán, hogy a zenei nevelés már az anya méhében kezdődik. Ezt tapasztalom én is. Volt olyan visszajelzés, egy kismama mondta nekem, hogy autózás közben hallgatta a lemezemet és a magzat olyannyira kezdett rúgkapálni, hogy ki kellett kapcsolnia a lejátszót. Amikor a gyermeke megszületett, az anyuka újból felrakta a lemezt, s a kicsi ismerősként élte meg a hangzást... Ez döbbenetes! Fellegi Ádám is csinált ilyen kísérletet kismamákkal - koncertekre hívta a őket, majd miután a gyerekek megszülettek, a már ismert dallamokra ismerősként reagáltak a kicsik. Le lehetett mérni, meg lehetett figyelni, hogy az apróságok tudják, miről van szó. Engem a lélektan mindig érdekelt. A családban volt egy beteg unokabátyám, foglalkoztatott, mitől sérül az emberi psziché. Az meg jó dolog, hogy a dalokon keresztül én is tudok gyógyítani. Magamat is gyógyítottam! Egy időben például dadogtam, amikor a szlovák nyelvet kellett tanulnom, mert a kisebbségi lét megviselte az érzékenységet. Az éneklés rajtam is segített.

- A családotban akadtak jó hangú, szépen daloló emberek?

- A családomban mindenki énekelt, de ez egy falusi közösségben természetes volt. A mindennapjainkat egykor sokkal jobban átszötte az éneklés. Ha összejöttek az emberek, daloltak. A nagyapámnak is, az édesanyámnak is szép volt a hangja. A nagyapám szívesen nótázott, közben gyakran könnyekre fakadt és mondogatta: nótázz te is, kisanyám, mert nagyon szép az. Persze, elfogadta, hogy én a népdal mellett döntöttem. Az én alkatomhoz az jobban illik, mert letisztultabb forma, nincs benne annyi manír.

- Gyakran énekel sz templomban?

- Igen, de az ember bárhol meg tudja teremteni a megfelelő milliőt. Például az egyházi énekek templomi bemutatója után volt egy emlékeztető hangversenyem a Petőfi Irodalmi Múzeumban tavaly tavasszal. Az emberek azt mondták, hogy jelen volt az Isten abban az egy órában...

- Említetted már, van két gyermeketek.

- Ádám huszonegyéves, Eszter tizennyolc. Mindketten tanulnak még, Ádám export menedzseri szakon folytatja tanulmányait Ausztriában, angol nyelven - beszél még németül, franciául és spanyolul. Mindkét gyerek remek sportoló, sziklát is másznak, de a zene az ő életükben is fontos. Eszter fuvalázik, Ádám ütős hangszereken tanul, de belekóstolt a gitározásba és a hegedülésbe is. Szabadidejében zenét szerez.

- A testvéreid?

- A két öcsém Füleken él. A szüleim sajnos, már nem élnek. Most lesz öt éve, hogy meghaltak, egymás után mentek el... Ezért mostanában nehéz hazamenni... Tamásnak, a férjemnek még él az édesanyja, a napokban volt hetvenhat éves Kassán.

- Feljegyzed a fellépéseid és lemezeid számát?

- Kb. háromezer fellépést tartok nyilván, de nem számolom már. Évente nagyjából hetven-nyolcvan van, de volt, amikor száztízszer léptem közönség elé. Ha nem annyira zsúfolt a programom, többet tudok kiadni magamból. Számomra

minden egyes fellépés ünnep. Újabb egyházi albumom lesz a huszonötödik a sorban, huszonhárom év alatt - 1986-ban jelent meg az első, a Dalvándorlás - szinte minden esztendőben elkészül egy lemezem. Ez azért alakulhatott ki, mert én nem voltam sohasem felkapott énekes, nem voltak menedzsereim. Talán belső szükséglet volt, hogy valamit magam előtt is felmutassak. Tervek nélkül ugyanis nem tudok létezni.

- Kívülről úgy tetszik, hogy a pályád zökkenőmentes, egyenletesen ívelő.

- A Röpülj páva után azt hittem, jönnek a felkérések, minden magától megy majd, pedig akkoriban sokkal könnyebb volt a művészek élete, mint most, amikor minden elüzletiesedett. Pénzben mérik, ki mennyit ér, kibe mennyit érdemes fektetni... Mindenesetre jó dolog, hogy az ember adhat. Tavasszal például a Vakok Intézetébe megyek énekelni. A Dúdolás lemez sem üzleti vállalkozás. Ára nagyon kedvező, hogy minél több emberhez jusson el, de ingyen is letölthető a weboldalamról. Jó érzés, hogy segíthetek, hogy van erőm meg egészségem, hogy tudok adni...

Batta György (ITTHON, 2009, IV.ÉVF.I.SZÁM)

Szájer József, az Európai Parlament képviselője, ezúton jelöli Szvorák Katalin művésznőt a "Jó szomszédság és megértés" díjra. Felsorolni és számba venni is nehéz mindazt, ami Szvorák Katalint a „Jó szomszédság és megértés” díjra érdemessé teszi. A többszörösen díjazott, életútja során mindkét országot hazájának tekintő művésznő, mind szakmai munkásságával, mind életútjával, valamint személyiségével az elmúlt évtizedekben a szlovák-magyar békés együttélés ikonjává nőtte ki magát.

Szvorák Katalin már 1985-ben, valamint 1986-ban lemezbemutatót tartott a Dalvándorlás lemezéből számos szlovák-magyar népdalpárhuzamot is megszólaltatva. Ezt számos koncert, előadás követte az évtizedek során, többek között a Duna TV Bartók műsora, 2006-ban a budapesti szlovák, cseh, lengyel kulturális képviselők karácsonya a Mátyás templomban, 2007-ben a Visegrádi Négyek koncertje a budapesti Millenárison, ahol négy nyelven énekelt és négy ország zenészei, összesen tizenhatan kísérték. A 2008-as év során Szvorák Katalinnak köszönhetően szlovák egyházi énekek csendültek fel számos magyarországi szlovákok által is lakott településen, többek között Pilisszentkereszten, Pilisszentlászlón, Pilisszántón, Sós-kúton, de énekelt a szlovák-magyar imánapon Mátraverebély-Szentkúton is. Szlovákiában szlovák-magyar dudánótá párhuzamokat szólaltatott meg az uniós csatlakozás öröme a parlamenti képviselőknek a pozsonyi várban, továbbá szlovák-magyar népzene adott elő a honnani Kisebbségi Fesztiválon 2006-ban, valamint Rákóczi hazahozatalának évfordulóján kuruckori szlovák énekeket is megszólaltatott Kassán, de Bartók szlovák gyűjtéséből is énekelt a 2008-as évben a Pozsonyi Magyar Casinóban és a budapesti, majd pozsonyi Lesznai Anna kiállítás megnyitóján.

Közös dallamú népdalain keresztül a megbékélést, a szlovák-magyar együttlélegzés eszméjét számos országban, külföldi fesztiválon szorgalmazta: Dél-Franciaországban több alkalommal, a Bayerische Rundfunkban, az Osztrák ORF adásában, a bécsi Zeneakadémián, Batthány László köpcsényi (Kopcsány) kastélyában, egy brazil koncerten, amerikai egyetemeken, 1997-ben, egy oslói rádióban és egy norvég Európa népeit bemutató CD-n is Ő az, aki Szlovákiát lipitói népdalokkal képviseli. Nyolcrészes lemezsorozatot készített a Hungarotonnal, melyen Közép-Európa közös dallamkincséből válogat. A népdalokat eredeti nyelven szólaltatta meg, természetesen szlovákul is. A karácsonyi ünnepkör közös dallamkincséből rövidfilm is készült, melyet a Duna Televízió sugárzott. Évek óta nagy lelkesedéssel tervezi Bar szlovák gyűjtésének albumon való megjelenítését, melyet a többnyelvű sorozatán is játszó Ponitran együttessel közösen szeretne megvalósítani.

Az énekesnő tíz nyelven énekel, ami nemcsak szimbolikus jelentőségű, de az művésznő stílusismeretét, szerteágazó felkészültségét is bizonyítja. Lemezei csodálatos ötvözei a különböző kultúrák gyöngyszemeinek. Dalai harmóniát sugároznak, és nem hagynak kétséget a hallgatókban afelől, hogy a különbségeknek nemcsak, hogy helye van, hanem az eltérő kultúrák egymás mellett élése mindannyiunkat gazdagít, a sokszínűség pedig erény, hiszen, ha tanulunk a másiktól, azáltal csak többek leszünk.

Ez az a szemlélet, úgy vélem, amire magyaroknak és szlovákoknak egyaránt ma szüksége van, itthon és Szlovákiában.

Szájer József (2009, február 13.)

Belső változások

- Szvorák Katalin új lemezeiről

„Amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük! Ez a törvény és a próféták... Máté evangéliumának verseit röviden a törvény summájának nevezzük. Ez a summa az együttélésünk arany szabálya. Az együtt-élés a közvetlen környezetünkől kiindulva jelentheti a családjunkat, barátainkat, tágabban értelmezve a generációkat, a nemzetet.

Sok ember ennek a törvénynek a betartásával éli mindennapjait. Törvény! Eszünkbe jut a paragrafusok sokasága, és máris úgy érezzük, korlátoz minket a szabadságunkban, leszűkíti a lehetőségeinket. Ez a törvény azonban egészen másképp működik. Aki ennek a szellemében él, az az ember oda tud fordulni a másik emberhez, segíteni tud neki.

Szvorák Katalin Dúdolás című lemeze is egy ilyen segítő oda fordulás, gyógyítás. A lemezen ötvenegy népdal szólal meg énekelve és ugyanazok a dalok dúdolóva. A dúdolás során a ki nem mondott szavak, a népdalból ismert költői képek továbbélnének a képzeletben, és kaput nyitnak a beszédzavarban szenvedő emberek gyógyulásához.

A lemezt a Szent Rókus Kórház Neurorehabilitációs Osztályán a zeneterápiás foglalkozások keretén belül

alkalmazták.

A CD szponzorok hiányában kereskedelmi forgalomba nem kerülhet.

Megrendelhető: Tel/fax: 26/338045, mobil: 20/910-9727; 30/439-5006

Ára: 1.500 Ft

Szvorák Katalin másik segítő, felemelő odafordulása az emberhez egy most készülő lemezsorozata, amelyben az egyházi zene dallamvilágát - énekeit, himnuszait, imádságait tárja elénk.

A sorozat első darabja: Éneklő Egyház. - Római Katolikus Népénektár-liturgikus énekekkel és imádságokkal.

A bevezetőben Erdő Péter bíboros írja: „A szent zene és annak szövege adják magát a szent liturgiát.” Mi is a liturgia?

Nyilvános, vallásos közösségi szertartás. Vagyis, az együtt-élésünk lényeges része.

Az énekeskönyv három szempontot egyesít magában:

-a liturgikus tételeket az ősi római rend szerint énekelteti gregorián dallamon,

- az esztergomi gregorián hagyományokból, rítusból is énekeltet tételt,

- bőséges népének válogatást ad.

A lemez tartalma az egyházi ünnepekört öleli fel: I. Ádvent; II. Karácsony; III. Vízkereszt; IV. Nagyböjt; V. Húsvét; VI. Pünkösd.

A sorozat második darabja: Mondj szívem dalt - Énekek Szűz Máriáról és a magyar szentekről.

A szentek élettörténetéből sugárzó értékek megismerése nagyon fontos „nem csak azért, mert mindez a múltunk ismeretéhez nélkülözhetetlen, hanem azért is, mert nélkülük a jövőnk válik üresebbé, bizonytalanabbá.” írja Mádl Ferenc a lemez bevezető ajánlásában.

A lemez a következő részekre tagolódik: I. Mária-ünnepek énekei; II. Ének a magyar szentekről; III. Himnusz Árpád-házi Szent Margitról; IV. Énekek Szent László királyról; V. Szent István király énekei, VI. Ének Szent Gellértről; VII. Szent Imréről; VIII. Szent Márton püspökről; IX. Énekek Szent Erzsébetről; X Mária-énekek.

Várjuk a sorozat harmadik darabjának a megszületését, amely imádságokat tartalmaz, és címe: A nap megszentelése.

Az egyházi és világi énekek nem váltak el mindig el egymástól. Természetes egymásmellettségben éltek az emberben. Szvorák Katalin szép telített, hangján hitelesen tolmácsolja a gregorián dallamokat, Mária-énekeket és a népdalokat egyaránt. Előadásmódjában megvalósul ez az ősi egység.

A bevezetőben az arany szabályról írtam, ami nemcsak tilt, hanem védelmet és egyfajta életprogramot ad. Olyat, amelyben úgy tudunk adni, hogy általa mi is erősödünk, nemesedünk. Ezt a megerősödést pedig mi sem bizonyítja jobban, mint maga a művésznő, aki a lemezbemutatón a következőket mondta: „amióta ezen a lemezen dolgoztunk, valahogy mindannyian úgy érezzük, hogy jobbak lettünk, ott belül. Legbelül.”

Lázár Enikő, Szentendre és Vidéke, 2009.március 9.

Amikor az ének és a beszéd csendet teremt

Budapest - Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány böjti rendezvénye nemcsak azért volt rendhagyó, mert a kérdések maradtak el, hanem azért is, mert az ének és a meditáció újfajta dialógusa valósult meg, Szvorák Katalin énekes és Fabiny Tamás evangélikus püspök tolmácsolásában. Mindez kiegészült a látvánnyal is - az alkalmon ugyanis a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség oltárterítője díszítette az asztalt, míg a beszélgetők mellett elhelyezett fotó, Vinczellér Imre festőművész A tékozló fiúk hazatérése című festményét ábrázolta.

Galambos Ádám

Asztali beszélgetések - böjt énekekben és szóban

Ha azt mondjuk: Budapest belvárosa, talán sokaknak elsőre a hömpölygő autótömeg jut eszébe. Ha azt mondjuk: irodalmi kávéház, a nyüzsgő szellemi életre asszociálunk. Akik részt vettek az Asztali beszélgetések Budapest belvárosában, a Pilinszky János Irodalmi Kávéházban megrendezett alkalmán, benyomásuk, elcsendesedésük valószínűleg felülírja ezt. Szvorák Katalin csodálatos hangjával betöltve a kávéház falait kezdetben tapsoltak az emberek, majd szép lassan a taps halkult, míg abbamaradva átadta magát a csend, az elmélyülés, a nyugodt, Istenről való gondolkodás idejének.

A rendezvényen Szvorák Katalin a katolikus és sok esetben egyúttal protestáns egyházi énekekkel vezette be a hallgatóságot abba a hangzó és éneklő egyházi énekkincsbe, mely a böjti elmélyülés hangzó forrásává vált.

Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke saját művéből, az Ajtórényi Zsoltár című meditációs könyvéből olvasott fel. A kötetben szereplő versek és meditációk elevenen jelentek meg püspök úr előadásában, körüljárva a szeretet, a böjtölés, a virágvasárnap és a közelgő nagyheti eseményeket.

Az alkalom elevensége, az ének és meditáció dialógusa a jelenlévőkben csendet tudott teremteni. Köszönet ezért az előadóknak.

Galambos Ádám

„Amíg bennem zeng az ének, addig énekelni szeretnék”

A rendezvényen a megszokott előadások mellett két kurióznak is tapsolhattunk. Az egyik egy egyedi előadás, melyet ebből az alkalomra összeállt tanári furulya-quartett jelentett. A másik, egy eddig még Mezőfalván nem látott produkció, melyet Szvorák Katalin előadásában hallgathattunk. Tavasz dallamok, gyerek dalok, dudanóták, valamint egy szlovák nyelven előadott ének is szerepeltek repertoárjában - a hazai betelepített szlovákok kedvéért.. Szvorák Katalinnal az előadás végén egy közvetlen beszélgetésre is sor került. Ennek rövidített változatát olvashatják a folytatásban:

Az emberiség történetével egyidős a dal, a nóta, az ének. Az őskortól kezdve egészen napjainkig meghatározza az emberek életét. Riportalanyom közbeszúrja: „Én vallom, hogy először énekeltünk, aztán beszélünk, mert dúdoltunk a

gyereknek a bölcsőnél.”

- A mai világban úgy érzik az emberek - folytatva bevezetőt - megkopott ez a jelentőség. Nem merünk énekelni. Mint a szakma jeles képviselője, hogy látja a népi ének jövőjét?

- Én nagyon optimista vagyok! Én hiszem azt, hogy ez nem tűnhet csak úgy el, nem kophat ki! Amíg lesznek emberek, addig mindig fogunk énekelni, és lesz az embereknek egy olyan rétege, akik örömeiket lelik ebben. A zene egy hihetetlen örömforrás. Csodálatos dolog énekelni, és csodálatos dolog, mikor látja az ember, hogy értő fülekre talál. Tehát van erre közeg, csak meg kell találni.

- Zenepedagógusként tevékenykedik civil foglalkozásban. Ott mi újság ezen a területen?

- 30 gyerekkel foglalkozom az iskolában. A régiek közül is nagyon sokan választották a zenei pályát. Zenei konzervatóriumban folytatták. Most már szerencsére zenei konzervatóriumban is lehet népdalénekléssel foglalkozni. Zeneakadémián is folyik népdal tanítás, ott is van két növendékem.

- A bevezetőben megfogalmazódott, hogy az emberiséggel egyidős a dal, a zene. A születéstől a munkán át az örömig, a bánatig fontos része életünknek.

- Én azt vallom, hogy amit szavakban nem tudunk kifejezni, azt az ének annyira természetesen tudja közvetíteni. Magam is zavarban vagyok, mikor beszélni kell. Énekelve sokkal könnyebb!

- Egy előadóművész életében általában nagy szerepet kap az indíttatás, a gyökerek. Az Ön esetében ez mennyire volt meghatározó?

- Nagyon fontos! Ha tudatosan tinédzserként még nem is, de később mindenképpen meghatározó volt. Egy kis faluban születtem Losonc mellett. Ott éltem öt éves koromig. Tehát a legfontosabb indíttatást ott kaptam. Anyai ágról a nagyszüleim földművelő paraszti emberek voltak. Apai ágról pedig juhászok. Tehát a génjeimben hordozom ezt.

- Volt-e bölcsője, és a bölcsője mellett énekeltek-e?

- Édesanyám már a születésem előtt egy bölcsőt nyert egy tombolán. Tehát bölcsővel vártak. Az első dalokat is őtőle tanultam. Meg természetesen az a falu, ahol éltünk, az a miliő, az a hangulat, életvitel, mind meghatározta a későbbi életem. Egy nagyon dalos, nótás községben nőttem fel. A templomban, a közösségi összejöveteleken csodálatosan szóltak a népdalok, énekek.

Például volt egy nagyon jó primás - Feri bácsi - akit a nagyapám ünnepek alkalmával mindig odarendelt a vasárnapi ebédhez, és húzta a fülébe a nótákat, a nagyapám meg nótázott. Tehát én ezt láttam, ebbe nőttem bele gyerekként.

- Sokfelé járt a világban. Azt is mondhatjuk, messziről jött, de amikor énekel, az mindig úgy hangzik, mint aki hazaért.

- Hát igen... Mikor sokat utazik az ember, nagyon jó érzés a távoli helyeken magyar népdalokat énekelni. Ekkor mindig egy kis Magyarországot érzek a lelkemben. Ez büszkeséggel tölti el az embert! Az is fantasztikus dolog, hogy hazánkon kívül is nagyon jó fülekre talál az ember!

Sajnos azzal is szembesülök néha, hogy idegenben jobban értékelik a népdalokat, mint mi magunk. Sokan a népdal szeretete miatt tanultak meg magyarul! Természetesen ebben Bartók Béla és Kodály Zoltán népdalgyűjtő munkássága is óriási szerepet kapott.

- A pedagógus pálya mellett meddig lehet, és meddig szeretné ezt a fajta „zenei nagyköveti” munkát folytatni?

- „Amíg bennem zeng az ének, addig énekelni szeretnék”. Amíg tudok én magam lelkesedni, addig van értelme. Amíg erőm engedi és újat tudok nyújtani a közönség számára, amíg figyelnek rám, addig biztosan sokáig fogom ezt a munkát végezni. Nem lehet csak úgy abbahagyni! Legfeljebb az unokámnak fogok énekelni - nevette el magát a riport végén Szvorák Katalin.

(Horváth László: Kulturális esttel folytatódtak a mezőfalvi József nádor napok pénteken, 2009. április 20.)

Énekléskor isteni erőt kap az ember

Sokan vagyunk itthon, a Felvidéken, akik kezdettől fogva figyelemmel kísérik Szvorák Katalin művészi pályájának alakulását. Tesszük ezt azért is, mert tudjuk, hogy Kati közülünk való, a Losonc környéki Pincen cseperedett, Füleken érettségizett, onnan került át az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetemre, ahol magyar nyelv-könyvtáros szakon szerezte oklevelét. Egyetemi éve alatt ismerkedett meg jövőendő férjével, a kassai Repiszky Tamással, akinek anyai nagyszülei és szülei Fábry Zoltán legszorosabb baráti körébe tartoztak. Kati még egyetemista volt, amikor a Röpülj páva népdalversenyen feltűnt - akkor ismerte meg a Kárpát-haza magyarsága. Élete és művészi pályája egyre jobban kiteljesedik, nem okozott törést súlyos betegsége sem, melyet lélekben megerősödve vészelt át, hogy még jobban értse a világot, éneke gyógyíthassa a meghajszolt embereket és beteget. A vele való beszélgetést az ITTHON már régen tervezi. Megvalósulására egy csupa fény januári napon került sor Pilisszentlászlón, a házaspár otthonában. M.Nagy László felvételei és ez az írás ezt a délelőtti tájék olvasóink elé.

Isten hozott!

A Pilis, a magyarság szent hegye, már maga is vonzóvá tette az utazást. Mint tudjuk, itt dobog a világ szíve, a Dobogókő, s ez a tájegység nem csak tiszta levegőjével, erdeivel és völgyeivel hat, de azzal az erejével is, mellyel az ember ittjártakor találkozik. „Feltöltődik”, aki huzamosabb időt tölt el a Pilisben, nem hiába járt oda Kádár János is, aki ugyan nem hitt Isten létezésében, ám pártvezéri munkájához mégis itt gyűjtött energiát. - A Manréza épületében ma lelki gyakorlatokat tartanak a római katolikus egyház hívei. Szvorák Katalin és Repiszky Tamás ilyen környezetben él. Miután belépünk a kapun és felkapaszkodunk néhány terméskő lépcsőn, az egykori parasztház, melyet saját elképzeléseik szerint, hozzáépítéssel bővítettek, - szinte megszólal: Isten hozott-al köszönti a vendégeket.

A szülőföld

- Gyönyörű környezetben laksz a családdal együtt: tiszta levegőn, csendben, nyugalomban, mintha szigeten lennétek. Mi él benned itt a szülőföldről?

- Pinc, ahol éltem nyitó éveit töltöttem, számomra ma is a korlátlan szabadságot jelenti, ahol zabolátlanul tehettem, amit elterveztem. Megtapasztaltam, milyen, amikor együtt élnek nemzedékek a családon belül, amikor mindenkinek - a

legkisebbnek is - megvan a feladata, aki így hasznosnak érezheti magát. Pinc a biztonságot is adta: nem élt bennem semmiféle félelem, szabadon mozoghattam, olyannyira, hogy egyszer anyukám szedett le az oláhcigányok szekerekéről, akik régi holmikat gyűjtöttek a faluban. Élmény volt a nagyapám hintáján kocsikázni és minden szabadidőmet megosztani a barátnőmmel, Jolikával. Óvodába nem jártam ugyan, de megjelentem ott az alkalmas időben és kis tarisznyámból elővettem az elemőzsiámat, hogy azt együtt költhessem el a gyerekekkel.

- Innen kerültél Fülekre, amikor iskolaköteles lettél.
- Nem csak az iskola miatt költöztünk Fülekre, hanem azért is, mert az édesapám sógora ott kezdett el építkezni. Akkor jött az elhatározás - építsünk együtt házat! Abba az emeletes házba kerültek apai nagyszüleim is. Mi azonban minden hét végét ezután is Pincen töltöttünk. Apai ágon juhászok voltak a felmenőim, anyai ágon földművelők. Apám mindig arról mesélt, hogy mit jelentett neki a természet, miféle szabadságot... Aztán őt is gúzsba kötötte az élet: mint elsőgenerációs értelmiségi - építésmérnök lett. Az állatok és a természet iránti szeretet mindig meg volt benne, mindig erre vágyott.
- Milyen környezetben éltél a Füle és Pilisszentlászló közötti időben?
- Budapesten töltöttem egyetemi éveimet. A fővárosi környezet erre nagyon megfelelt, mert színházba, hangversenyekre járhattam. És hát ott ismertem meg Tamást, a jövőendő férjemet, akivel ugyanabban a kollégiumban laktunk - számunkra ezek paradicsomi állapotok voltak. 1981 után, amikor megnyertem a Röpülj páva népdalversenyt én is elkezdtem a szerepléseket. Azután megszületett első gyermekünk, Ádám 1988-ban, akkor vetődött fel, hogy nem mindegy, milyen környezetet teremtünk a családunknak. Eszterrel, második gyermekünkkel voltam éppen áldott állapotban, amikor megszületett a döntés: Pilisszentlászlóra költözünk.
- Az elhatározás helyességét azóta folyamatosan igazolja az idő.
- Az egyre sűrűbb szereplések után mindig nagyon jó volt Pilisszentlászlóra hazaérkezni! Akkoriban rengeteget jártunk koncertezni - a többszámot azért használok, mert Tamás mindenhová elkísért - és amikor végre hazaértünk az utazásokból, a kimerítő rohanásokból, mindig megállapítottuk, hogy itt nyugalomra lelünk. A Pilis varázslatos hely, nem véletlenül telepedtek meg itt a pálosok, a magyar alapítású szerzetes rend tagjai. Érezzük a környezet megnyugvást teremtő erejét. Ha megérkezünk egy-egy nyaralásból, itt pihenjük ki a nyaralás fáradalmait és mindig feltesszük a kérdést: miért járunk nyaralni? Rádöbrentünk, hogy azért kell időnként megválnunk ettől a csodálatos élőhelytől, hogy tudjunk neki örülni, hogy értékelni tudjuk...
- Hogyan történik a szereplésekre való felkészülésed? Mennyit énekel Pilisszentlászlón?
- /Nevet/ Ha nincs itthon senki, akkor szoktam énekelni... Nálam a gyakorlás, a felkészülés sokszor fejben történik meg. Nem kell ahhoz megszólalnom... sőt, a hangversenyek előtt is elég végiggondolnom, hogy mit akarok... Mindig az adott pillanat szüli meg, hogy mit tudok magamból kihozni... Persze ez oda-vissza érvényes, tehát azon is múlik, hogyan jelez vissza a közönség? Nekem mindenekelőtt lelkileg kell felkészülnöm, hogy a legtöbbet nyújthassam. Főleg a templomi koncerteken érzem, hogy isteni erőt kap az ember, amikor megszólal. Sokszor úgy érzem, nem leszek képes egy szál hanggal végigbírní a koncertet, és mégis sikerül, mert valami működik, az ember erőt kap felülről. Ha a hangszálaim nem teljesen épek, akkor is sikerül, mert sikerülnie kell. Ez egy fantasztikus kegyelmi állapot.
- Most pedig essen szó készülő lemezeidről.
- Van egy egyházi lemez sorozatom, melynek harmadik részét most fogom felvenni, február közepén. Az első rész az Éneklő egyház címet kapta. Ugyanilyen című a római katolikus népénektárunk - először abból válogattam - adventtől pünkösdig, jeles napok énekeit; az 2007-ben jelent meg. Tavaly tavasszal készült el a Mondj, szívem dalt - a Szűz Mária énekek és a magyar szentek albuma. Most következik a Nap megszentelése - reggeli, déli és esti imádságok és mindazok a népénekek, amelyek kimaradtak az előzőekből. Erre Szájer József, a Fidesz eus parlamenti képviselője kért meg. Becsülöm, hogy egy politikus fontosnak érzi, emeljük ki a templom keretei közül ezeket az énekeket, mert ezek nem csak nemzeti értékeink, hanem az egyetemes kultúrának fontos részei. Utólag derült ki - és ez számomra is újdonság volt, - hogy népénektáraink nemzetközi viszonylatban szinte a leggazdagabbak, s ezek közül csak keveset énekelünk a templomokban! Pedig e régi műveket újból be kell vinnünk a köztudatba, újból használnunk kell őket. Éneklés közben jöttem rá, hogy ezek a szövegek annyira rólunk szólnak és annyira maiak, hogy élnünk kell velük, bár már több száz évesek! Van, amelyik középkori gregorián ének, van, amelyik későbbi, de valamennyi legbensőbb énünket érinti meg, valamennyi nagyon fontos mindennapjaink elviseléséhez.
- Mi határozza meg, mi kerül fel a lemezre?
- Ennél a válogatásnál könnyű dolgom volt, mert csak fel kellett lapoznom ezt a vaskos kis népénektárt, én határoztam meg, mi az, amit fontosnak tartok.
- És a készülő másik album esetében?
- Megjelent tavaly a Dúdolás lemezem, amely az agyvérzéses betegek gyógyítására szolgál, mert kiderült, hogy az orvosok és logopédusok már korábban is használták az énekhangomat és megdöbbentő eredményeket értek el azoknál is, akik alig tudtak beszélni az agyvérzés következtében. Énekelni viszont megtanulnak, mert másutt van a beszéd- és másutt a zene központja az agyban. Nagyon szép felkérés volt, hogy ilyen lemezt készítsék. Közismert népdalokat emeltem be az albumba, melyeket még az iskolában tanultak egykoron a betegek. A felismerés, hogy ők ezeket ismerik, az agyat erősen, pozitívan sokkolja, mert előjönnek a múlt emlékei. Ezért tud segíteni gyógyulásukban ez a „módszer”. Az orvosok és logopédusok elmondták, hogy népmesékkel és népdalokkal jól tudnak gyógyítani. Így merült fel a tavaly megjelent album után, hogy állítsak össze hasonlót a gyerekek számára is, mert már ezt az elsőt is használják a személyiségzavarokkal küszködő gyerekek kezelésénél is. Sajnos, felbolydult a világ, a gyerekekre egyre kevesebb figyelem jut, nem kapják meg a szükséges szeretetet, és ebből is adódnak nehézségeik. Leültetik őket a TV elé, aminél rombolóbb hatást el sem tudok képzelni. Már a ritmusuknál fogva is megfogják ezek a több százéves énekek a gyerekeket. A gyerek koncertjeimen a legkisebb is odafigyel, mert a génjeiben hordozza az elhangzottakat. Nem véletlenül mondta Kodály Zoltán, hogy a zenei nevelés már az anya méhében kezdődik. Ezt tapasztalom én is. Volt

olyan visszajelzés, egy kismama mondta nekem, hogy autózás közben hallgatta a lemezemet és a magzat olyannyira kezdett rúgkapálni, hogy ki kellett kapcsolnia a lejátszót. Amikor a gyermeke megszületett, az anyuka újból felrakta a lemezt, s a kicsi ismerősként élte meg a hangzást... Ez döbbenetes! Fellegi Ádám is csinált ilyen kísérletet kismamákkal - koncertekre hívta a őket, majd miután a gyerekek megszülettek, a már ismert dallamokra ismerősként reagáltak a kicsik. Le lehetett mérni, meg lehetett figyelni, hogy az apróságok tudják, miről van szó. Engem a lélektan mindig érdekelt. A családban volt egy beteg unokabátyám, foglalkoztatott, mitől sérül az emberi psziché. Az meg jó dolog, hogy a dalokon keresztül én is tudok gyógyítani. Magamat is gyógyítottam! Egy időben például dadogtam, amikor a szlovák nyelvet kellett tanulnom, mert a kisebbségi lét megviselte az érzékenységet. Az éneklés rajtam is segített.

- A családotokban akadtak jó hangú, szépen daloló emberek?
- A családotokban mindenki énekelt, de ez egy falusi közösségben természetes volt. A mindennapjainkat egykor sokkal jobban átszötte az éneklés. Ha összejöttek az emberek, daloltak. A nagyapámnak is, az édesanyámnak is szép volt a hangja. A nagyapám szívesen nótázott, közben gyakran könnyekre fakadt és mondogatta: nótázz te is, kisanyám, mert nagyon szép az. Persze, elfogadta, hogy én a népdal mellett döntöttem. Az én alkatomhoz az jobban illik, mert letisztultabb forma, nincs benne annyi manír.
- Gyakran énekelsz templomban?
- Igen, de az ember bárhol meg tudja teremteni a megfelelő miliőt. Például az egyházi énekek templomi bemutatója után volt egy emlékeztető hangversenym a Petőfi Irodalmi Múzeumban tavaly tavasszal. Az emberek azt mondták, hogy jelen volt az Isten abban az egy órában...
- Említettél már, van két gyermeketek.
- Ádám huszonegyéves, Eszter tizenhét. Mindketten tanulnak még, Ádám export menedzseri szakon folytatja tanulmányait Ausztriában, angol nyelven - beszél még németül, franciául és spanyolul. Mindkét gyerek remek sportoló, sziklát is másznak, de a zene az ő életükben is fontos. Eszter fuvalázik, Ádám ütős hangszereken tanul, de belekóstolt a gitározásba és a hegedülésbe is. Szabadidejében zenét szerez.
- A testvéreid?
- A két öcsém Füleken él. A szüleim sajnos, már nem élnek. Most lesz öt éve, hogy meghaltak, egymás után mentek el... Ezért mostanában nehéz hazamenni... Tamásnak, a férjemnek még él az édesanyja, a napokban volt hetvenhat éves Kassán.
- Feljegyzed a fellépéseid és lemezeid számát?
- Kb. háromezer fellépést tartok nyilván, de nem számolom már. Évente nagyjából hetven-nyolcvan van, de volt, amikor száztízszert léptem közönség elé. Ha nem annyira zsúfolt a programom, többet tudok kiadni magamból. Számomra minden egyes fellépés ünnep. Újabb egyházi albumom lesz a huszonötödik a sorban, huszonhárom év alatt - 1986-ban jelent meg az első, a Dalvándorlás - szinte minden esztendőben elkészül egy lemezem. Ez azért alakulhatott ki, mert én nem voltam sohasem felkapott énekes, nem voltak menedzsereim. Talán belső szükséglet volt, hogy valamit magam előtt is felmutassak. Tervek nélkül ugyanis nem tudok létezni.
- Kívülről úgy tetszik, hogy a pályád zökkenőmentes, egyenletesen ívelő.
- A Röpülj páva után azt hittem, jönnek a felkérések, minden magától megy majd, pedig akkoriban sokkal könnyebb volt a művészek élete, mint most, amikor minden elüzletiesedett. Pénzben mérik, ki mennyit ér, kibe mennyit érdemes fektetni... Mindenesetre jó dolog, hogy az ember adhat. Tavasszal például a Vakok Intézetébe megyek énekelni. A Dúdolás lemez sem üzleti vállalkozás. Ára nagyon kedvező, hogy minél több emberhez jusson el, de ingyen is letölthető a weboldalamról. Jó érzés, hogy segíthetek, hogy van erőm meg egészségem, hogy tudok adni...
- Batta György (ITTHON, 2009, IV.ÉVF.I.SZÁM) Szájer József, az Európai Parlament képviselője, ezúton jelöli Szvorák Katalin művésznőt a "Jó szomszédság és megértés" díjra.

Felsorolni és számba venni is nehéz mindazt, ami Szvorák Katalint a „Jó szomszédság és megértés” díjra érdemesé teszi. A többszörösen díjazott, életútja során mindkét országot hazájának tekintő művésznő, mind szakmai munkásságával, mind életútjával, valamint személyiségével az elmúlt évtizedekben a szlovák-magyar békés együttélés ikonjává nőtte ki magát.

Szvorák Katalin már 1985-ben, valamint 1986-ban lemezbemutatót tartott a Dalvándorlás lemezéből számos szlovák-magyar népdalparhuzamot is megszólaltatva. Ezt számos koncert, előadás követte az évtizedek során, többek között a Duna TV Bartók műsora, 2006-ban a budapesti szlovák, cseh, lengyel kulturális képviselők karácsonya a Mátyás templomban, 2007-ben a Visegrádi Négyek koncertje a budapesti Millenárison, ahol négy nyelven énekelt és négy ország zenészei, összesen tizenhatan kísérték. A 2008-as év során Szvorák Katalinnak köszönhetően szlovák egyházi énekek csendültek fel számos magyarországi szlovákok által is lakott településen, többek között Pilisszentkereszten, Pilisszentlászlón, Pilisszántón, Sós-kúton, de énekelt a szlovák-magyar imánapon Mátraverebély-Szentkúton is. Szlovákiában szlovák-magyar dudánótá parhuzamokat szólaltatott meg az uniós csatlakozás öröme a parlamenti képviselőknek a pozsonyi várban, továbbá szlovák-magyar népzenei adott elő a homonnai Kisebbségi Fesztiválon 2006-ban, valamint Rákóczi hazahozatalának évfordulóján kuruckori szlovák énekeket is megszólaltatott Kassán, de Bartók szlovák gyűjtéséből is énekelt a 2008-as évben a Pozsonyi Magyar Casinóban és a budapesti, majd pozsonyi Lesznai Anna kiállítás megnyitóján.

Közös dallamú népdalain keresztül a megbékélést, a szlovák-magyar együttlélegzés eszméjét számos országban, külföldi fesztiválon szorgalmazta: Dél-Franciaországban több alkalommal, a Bayerische Rundfunkban, az Osztrák ORF adásában, a bécsi Zeneakadémián, Batthány László köpcsenyi (Koppany) kastélyában, egy brazil koncerten, amerikai egyetemeken, 1997-ben, egy osztrák rádióban és egy norvég Európa népeit bemutató CD-n is Ő az, aki Szlovákiát líptói népdalokkal képviseli. Nyolcrészes lemezsorozatot készített a Hungarotonnal, melyen Közép-Európa közös dallamkincséből válogat. A népdalokat eredeti nyelven szólaltatta meg, természetesen szlovákul is. A karácsonyi

ünnepekör közös dallamkincséből rövidfilm is készült, melyet a Duna Televízió sugárzott. Évek óta nagy lelkesedéssel tervezi Bar szlovák gyűjtésének albumon való megjelenítését, melyet a többnyelvű sorozatán is játszó Ponitran együttessel közösen szeretne megvalósítani.

Az énekesnő tíz nyelven énekel, ami nemcsak szimbolikus jelentőségű, de az művésznő stílusismeretét, szerteágazó felkészültségét is bizonyítja. Lemezei csodálatos ötvözetei a különböző kultúrák gyöngyszemeinek. Dalai harmóniát sugároznak, és nem hagynak kétséget a hallgatókban afelől, hogy a különbségeknek nemcsak, hogy helye van, hanem az eltérő kultúrák egymás mellett élése mindannyiunkat gazdagít, a sokszínűség pedig erény, hiszen, ha tanulunk a másiktól, azáltal csak többek leszünk.

Ez az a szemlélet, úgy vélem, amire magyaroknak és szlovákoknak egyaránt ma szüksége van, itthon és Szlovákiában.

Szájer József (2009, február 13.)

Belső változások

- Szvorák Katalin új lemezeiről

„Amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük! Ez a törvény és a próféták... Máté evangéliumának verseit röviden a törvény summájának nevezzük. Ez a summa az együttélésünk arany szabálya. Az együtt-élés a közvetlen környezetünkben kiindulva jelentheti a családjunkat, barátainkat, tágabban értelmezve a generációkat, a nemzetet.

Sok ember ennek a törvénynek a betartásával éli mindennapjait. Törvény! Eszünkbe jut a paragrafusok sokasága, és máris úgy érezzük, korlátoz minket a szabadságunkban, leszűkíti a lehetőségeinket. Ez a törvény azonban egészen másképp működik. Aki ennek a szellemében él, az az ember oda tud fordulni a másik emberhez, segíteni tud neki.

Szvorák Katalin Dúdolás című lemeze is egy ilyen segítő odafordulás, gyógyítás. A lemezen ötvenegy népdal szólal meg énekelve és ugyanazok a dalok dúdolóva. A dúdolás során a ki nem mondott szavak, a népdalból ismert költői képek továbbélik a képzeletben, és kaput nyitnak a beszédzavarban szenvedő emberek gyógyulásához.

A lemezt a Szent Rókus Kórház Neurorehabilitációs Osztályán a zeneterápiás foglalkozások keretén belül alkalmazzák.

A CD szponzorok hiányában kereskedelmi forgalomba nem kerülhet.

Megrendelhető: Tel/fax: 26/338045, mobil: 20/910-9727; 30/439-5006

Ára: 1.500 Ft

Szvorák Katalin másik segítő, felemelő odafordulása az emberhez egy most készülő lemezsorozata, amelyben az egyházi zene dallamvilágát - énekeit, himnuszait, imádságait tárja elénk.

A sorozat első darabja: Éneklő Egyház. - Római Katolikus Népénektár-liturgikus énekekkel és imádságokkal.

A bevezetőben Erdő Péter bíboros írja: „A szent zene és annak szövege adják magát a szent liturgiát.” Mi is a liturgia? Nyilvános, vallásos közösségi szertartás. Vagyis, az együtt-élésünk lényeges része.

Az énekeskönyv három szempontot egyesít magában:

- a liturgikus tételeket az ősi római rend szerint énekelteti gregorián dallamon,
- az esztergomi gregorián hagyományokból, rítusból is énekeltet tételt,
- bőséges népének válogatást ad.

A lemez tartalma az egyházi ünnepeket öleli fel: I. Ádvent; II. Karácsony; III. Vízkereszt; IV. Nagyböjt; V. Húsvét; VI. Pünkösd.

A sorozat második darabja: Mondj szívem dalt - Énekek Szűz Máriáról és a magyar szentekről.

A szentek élettörténetéből sugárzó értékek megismerése nagyon fontos „nem csak azért, mert mindez a múltunk ismeretéhez nélkülözhetetlen, hanem azért is, mert nélkülük a jövőnk válik üresebbé, bizonytalanabbá.” írja Mádl Ferenc a lemez bevezető ajánlásában.

A lemez a következő részekre tagolódik: I. Mária-ünnepek énekei; II. Ének a magyar szentekről; III. Himnusz Árpádházi Szent Margitról; IV. Énekek Szent László királyról; V. Szent István király énekei, VI. Ének Szent Gellértről; VII. Szent Imréről; VIII. Szent Márton püspökről; IX. Énekek Szent Erzsébettről; X Mária-énekek.

Várjuk a sorozat harmadik darabjának a megszületését, amely imádságokat tartalmaz, és címe: A nap megszentelése.

Az egyházi és világi énekek nem váltak el mindig el egymástól. Természetes egymásmellettiességben éltek az emberben. Szvorák Katalin szép telített, hangján hitelesen tolmácsolja a gregorián dallamokat, Mária-énekeket és a népdalokat egyaránt. Előadásmódjában megvalósul ez az ősi egység.

A bevezetőben az arany szabályról írtam, ami nemcsak tilt, hanem védelmet és egyfajta életprogramot ad. Olyat, amelyben úgy tudunk adni, hogy általa mi is erősödünk, nemesedünk. Ezt a megerősödést pedig mi sem bizonyítja jobban, mint maga a művésznő, aki a lemezbemutatón a következőket mondta: „amióta ezen a lemezen dolgoztunk, valahogy mindannyian úgy érezzük, hogy jobbak lettünk, ott belül. Legbelül.”

Lázár Enikő, Szentendre és Vidéke, 2009.március 9.

Amikor az ének és a beszéd csendet teremt

Budapest - Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány böjti rendezvénye nemcsak azért volt rendhagyó, mert a kérdések maradtak el, hanem azért is, mert az ének és a meditáció újfajta dialógusa valósult meg, Szvorák Katalin énekes és Fabiny Tamás evangélikus püspök tolmácsolásában. Mindez kiegészült a látvánnyal is - az alkalmon ugyanis a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség oltárterítője díszítette az asztalt, míg a beszélgetők mellett

elhelyezett fotó, Vinczellér Imre festőművész A tékozló fiúk hazatérése című festményét ábrázolta.

Galambos Ádám

Asztali beszélgetések - böjt énekben és szóban

Ha azt mondjuk: Budapest belvárosa, talán sokaknak elsőre a hömpölygő autótömeg jut eszébe. Ha azt mondjuk: irodalmi kávéház, a nyüzsgő szellemi életre asszociálunk. Akik részt vettek az Asztali beszélgetések Budapest belvárosában, a Pilinszky János Irodalmi Kávéházban megrendezett alkalmán, benyomásuk, elcsendesedésük valószínűleg felülírja ezt. Szvorák Katalin csodálatos hangjával betöltve a kávéház falait kezdetben tapsoltak az emberek, majd szép lassan a taps halkult, míg abbamaradva átadta magát a csend, az elmélyülés, a nyugodt, Istenről való gondolkodás idejének.

A rendezvényen Szvorák Katalin a katolikus és sok esetben egyúttal protestáns egyházi énekekkel vezette be a hallgatóságot abba a hangzó és éneklő egyházi énekkincsbe, mely a böjti elmélyülés hangzó forrásává vált.

Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke saját művéből, az Ajtórénsnyi Zsoltár című meditációs könyvéből olvasott fel. A kötetben szereplő versek és meditációk elevenen jelentek meg püspök úr előadásában, körüljárva a szeretet, a böjtölés, a virágvasárnap és a közelgő nagyheti eseményeket.

Az alkalom eleveisége, az ének és meditáció dialógusa a jelenlévőkben csendet tudott teremteni. Köszönet ezért az előadóknak.

Galambos Ádám

„Amíg bennem zeng az ének, addig énekelni szeretnék”

A rendezvényen a megszokott előadások mellett két kurióznak is tapsolhattunk. Az egyik egy egyedi előadás, melyet ebből az alkalomra összeállt tanári furulya-quartett jelentett. A másik, egy eddig még Mezőfalván nem látott produkció, melyet Szvorák Katalin előadásában hallgathattunk. Tavasz dallamok, gyerek dalok, dudanóták, valamint egy szlovák nyelven előadott ének is szerepeltek repertoárjában - a hazai betelepített szlovákok kedvéért.. Szvorák Katalinnal az előadás végén egy közvetlen beszélgetésre is sor került. Ennek rövidített változatát olvashatják a folytatásban:

Az emberiség történetével egyidős a dal, a nóta, az ének. Az őskortól kezdve egészen napjainkig meghatározza az emberek életét. Riportalanyom közbeszúrja: „Én vallom, hogy először énekeltünk, aztán beszéltünk, mert dúdoltunk a gyerekek a bölcsőnél.”

- A mai világban úgy érzik az emberek - folytatva bevezetőt - megkopott ez a jelentőség. Nem merünk énekelni. Mint a szakma jeles képviselője, hogy látja a népi ének jövőjét?

- Én nagyon optimista vagyok! Én hiszem azt, hogy ez nem tűnhet csak úgy el, nem kophat ki! Amíg lesznek emberek, addig mindig fogunk énekelni, és lesz az embereknek egy olyan rétege, akik örömet lelik ebben. A zene egy hihetetlen örömforrás. Csodálatos dolog énekelni, és csodálatos dolog, mikor látja az ember, hogy értő fülekre talál. Tehát van erre közeg, csak meg kell találni.

- Zenepedagógusként tevékenykedik civil foglalkozásban. Ott mi újság ezen a területen?

- 30 gyerekkel foglalkozom az iskolában. A régiek közül is nagyon sokan választották a zenei pályát. Zenei konzervatóriumban folytatták. Most már szerencsére zenei konzervatóriumban is lehet népdalénekléssel foglalkozni. Zeneakadémián is folyik népdal tanítás, ott is van két növendékem.

- A bevezetőben megfogalmazódott, hogy az emberiséggel egyidős a dal, a zene. A születéstől a munkán át az örömig, a bánatig fontos része életünknek.

- Én azt vallom, hogy amit szavakban nem tudunk kifejezni, azt az ének annyira természetesen tudja közvetíteni. Magam is zavarban vagyok, mikor beszélni kell. Énekelve sokkal könnyebb!

- Egy előadóművész életében általában nagy szerepet kap az indíttatás, a gyökerek. Az Ön esetében ez mennyire volt meghatározó?

- Nagyon fontos! Ha tudatosan tinédzserként még nem is, de később mindenképpen meghatározó volt. Egy kis faluban születtem Losonc mellett. Ott éltem öt éves koromig. Tehát a legfontosabb indíttatást ott kaptam. Anyai ágról a nagyszüleim földművelő paraszti emberek voltak. Apai ágról pedig juhászok. Tehát a génjeimben hordozom ezt.

- Volt-e bölcsője, és a bölcsője mellett énekeltek-e?

- Édesanyám már a születésem előtt egy bölcsőt nyert egy tombolán. Tehát bölcsővel vártak. Az első dalokat is őtőlé tanultam. Meg természetesen az a falu, ahol éltünk, az a miliő, az a hangulat, életvitel, mind meghatározta a későbbi életem. Egy nagyon dalos, nótás községben nőttem fel. A templomban, a közösségi összejöveteleken csodálatosan szóltak a népdalok, énekek.

Például volt egy nagyon jó primás - Feri bácsi - akit a nagyapám ünnepek alkalmával mindig odarendelt a vasárnapi ebédhez, és húzta a fülébe a nótákat, a nagyapám meg nótázott. Tehát én ezt láttam, ebbe nőttem bele gyerekként.

- Sokfelé járt a világban. Azt is mondhatjuk, messziről jött, de amikor énekel, az mindig úgy hangzik, mint aki hazaért.

- Hát igen... Mikor sokat utazik az ember, nagyon jó érzés a távoli helyeken magyar népdalokat énekelni. Ekkor mindig egy kis Magyarországot érzek a lelkemben. Ez büszkeséggel tölti el az embert! Az is fantasztikus dolog, hogy hazánkon kívül is nagyon jó fülekre talál az ember!

Sajnos azzal is szembesülök néha, hogy idegenben jobban értékelik a népdalokat, mint mi magunk. Sokan a népdal szeretete miatt tanultak meg magyarul! Természetesen ebben Bartók Béla és Kodály Zoltán népdalgyűjtő munkássága is óriási szerepet kapott.

- A pedagógus pálya mellett meddig lehet, és meddig szeretné ezt a fajta „zenei nagyköveti” munkát folytatni?

- „Amíg bennem zeng az ének, addig énekelni szeretnék”. Amíg tudok én magam lelkesedni, addig van értelme. Amíg erőm engedi és újat tudok nyújtani a közönség számára, amíg figyelnek rám, addig biztosan sokáig fogom ezt a munkát végezni. Nem lehet csak úgy abbahagyni! Legfeljebb az unokámnak fogok énekelni - nevette el magát a riport végén Szvorák Katalin.

(Horváth László: Kulturális esttel folytatódtak a mezőfalvi József nádor napok pénteken, 2009. április 20.) A nap megszentelése

Az imák különös áhítatta, csendet teremtő kisugárzása hatotta át Szvorák Katalin lemezbemutató koncertjét a losonci katolikus templomban. Elődeink népdalokba öntötték örömeiket és bánataikat, imákba kéréseiket és köszöneteiket. Olyat erőt oltva beléjük, mellyel minden időben és időszakban, sikerek vagy kudarcok mellett, nyelvi és nemzeti környezettől függetlenül meg tudják szólítani az arra érdemeseket, hogy fogadják a szívükbe és adják tovább őket. Örök életük van, mondhatnánk! Csendesen kopogtatják az emberei lélek kapuját, s ha engedik, hogy oda beköltözhessenek, megnyugvást hoznak magukkal jutalmul.

A magunkban vagy a templomi áhítatában közösen elmondott ima nem igényel egyéb zenét. A dallamát önmagában hordozza, melyet megérez mindenki, aki képes a befogadására. De ha ezt a dallamot (mégis) dalba öntik, s csak ezt, s nem mást, akkor az ereje szívet remegtető lesz. Különös élmény, melynek átéléséhez visszakívánczik az, aki egyszer a részese volt.

Napunkat hajnalban a Nap köszönti, alkonyatkor ugyanő búcsúztatja. Reggel azért mondhatunk köszönetet, hogy új napot kezdhessünk, este azért, hogy fáradalmainkat átadhatjuk a nyugalomnak. Számot adva arról is, hogy megszenteltük-e vagy sem azt. „Színed előtt minden nap elesem, De te lettél Atyádnál kezesem, Ha megtartasz holnap napodra, Nem fordíthatom azt megbántásodra” - fogalmazza meg ezt nemes egyszerűséggel az egyik népi ének.

Csak keveseknek adatik meg az a lehetőség, hogy az életpályáján eljusson olyan ünnepi pillanathoz, mint amilyennek Szvorák Katalin Losoncon barátaival és hallgatóival együtt a részese lehetett. A népdal már gyermekként beköltözött a szívébe. Itt a családi szeretet táplálta és erősítette, útravalóként adva azt is, hogy életének minden napját emberként élje meg. Ma is ugyanazzal a szeretettel, a népdal előtti alázattal, egyszerűséggel, természetes módon nyújtja át énekeit, mint azt tette a pályafutása kezdetén.

Himnuszok, zsoltárok, reggeli, déli és esti imák, virrasztó énekek. Keresztény kultúránk e kiemelkedő alkotásainak jelenünkben ugyanaz az üzenete, mint volt akkor, amikor évszázadokkal ezelőtt megszülettek. De talán még attól is több! A napjainkat nem megszentelő, mondhatnánk kárhóztató felületességek, embertelenségek, nemtörődömség, közöny, önmagunkba zárkózás közepette fénysugárként villannak fel, szerényen megvilágítva egy utat, melyen haladnunk kellene.

Szvorák Katalin hangja önmagában is szívet melengető zene. A 25. önálló albumát hangszerelő Pejtsik Péter megtartotta az alkotások bensőségességét, a korabeli hagyományok egyszerűségét, támogatva ezzel az ezeket közreadó énekhang gyönyörűségét. Szvorák Katalin és az őt kísérő Gombai Tamás (hegedű), Andrejszki Judit (ének, csemballó, orgona), Pejtsik Péter (cselló) összjátéka különlegesen szép élmény. Koncerten éppen úgy, mint az otthon melegében hallgatva.

Puntigán József

Remény, 2009. 20.szám

...Szvorák Kati tiszta, csengő hangját húsvétvasárnap Hollókőn élvezhettem, előtte pedig Rákoskeresztúr egyik templomában énekelt az ottani búcsú idején. Ezért biztos vagyok benne, hogy új, immáron 25. önálló kiadványát is szeretni fogom...

Ördög Virág (Nők lapja, 2009.május 20.)

Hungarikum a magyar nyelvű egyházzenei kincs

XVI. Benedek is megkapja Szvorák Katalin Trilógiáját

A magyar nyelvű egyházi ének valódi hungarikum. Más európai országokhoz hasonlóan nálunk is jellemzően gregorián dallamokon és latin szövegen alapul az ősi gyökerekig visszanyúló muzsika, viszont ebbe a műfajba egyedülálló módon épültek be a magyar népi motívumok, dallamok. A népünk lelkében erősen meggyökeresedett, magyarrá érett egyházi népelemek újszerű továbbélésével eddig kevesen foglalkoztak. Most az Európai Néppárt támogatásával elkészült a CD sorozat harmadik, befejező része "A nap megszentelése"- címmel. Ezzel teljessé vált a sorozat, amelyet Szvorák Katalin és zenésztársai készítettek hosszú évek kitartó munkájával.

A nap megszentelése lemezbemutató koncert 2009. május 22-én 19.00 órától a Belvárosi Szent Mihály Templomban lesz. Beszédet mond Dr. Erdő Péter bíboros, prímás, érsek és a zenei sorozat védnöke Szájer József az Európai Néppárt alelnöke.

A bemutatót követően a gyűjteményt eljuttatják XVI. Benedek pápa részére (részletek a koncerten).
(dúthirnet.)

„...így a CD a sorozat két korábbi albumával együtt az eddigi legszélesebb képet adja magyar vallásos énekekről. A sorozat megjelenését Szájer József európai parlamenti képviselő támogatta.”

Kiss (Magyar Nemzet 2009.május.22)

Szvorák Kati énekével űzi el a válságot

A nap megszentelése. Ez a címe Szvorák Katalin népdalénekes huszonötödik önálló lemezének, amely egy trilógia utolsó darabja. A himnuszok, zsoltárok, énekek és imák május 22-én este koncerten is felcsendülnek a budapesti Angolkisasszonyok templomában.

„Az énekek szellemi és művészi élményt nyújtanak nemcsak azoknak, akik templomokból már jól ismerik őket, hanem

az ihletett, újszerű tolmácsolásnak köszönhetően azoknak is, akik e dallamokat még soha nem hallották. Az európai szellemiség, kereszténység és magyar hagyományok ezen kiemelkedő alkotásai járuljanak hozzá egymás jobb megismeréséhez és legyen összekötő erő minden hívő és nem hívő, művészetek iránt érdeklődő ember között” - írja a lemez ajánlójában Szájer József európai parlamenti képviselő, aki azért is állt Szvorák Katalin mellé, mert az ő művészete hidat képez az egymással gyakran viaskodó közép-európai népek között.

- A huszonötödik albummal lezár egy korszakot? - kérdeztük Szvorák Katalintól.
- Velehetjük így is. Harminchárom évet töltöttem el a pályán, ez idő alatt huszonöt lemezem jelent meg. Ezen olykor én is csodálkozom, hiszen soha nem volt könnyű megteremteni a kiadás feltételeit.
- A nap megszentelése egy trilógia záróköve...
- Az Éneklő Egyház sorozat ötlete Szájer Józseftől származik. A három lemez anyagát a Római Katolikus Népénektárból válogattam. Eleinte magam sem gondoltam, hogy ennyire gazdag kincsestárba léptem be. Elsőként a jeles napok dalaiból kötöttem csokrot, aztán Szűz Mária és a magyar szentek énekei következtek, végül pedig himnuszokból, zsoltárokból és imákból született összeállítás.
- Holt talált rá ezekre?
- A nyolcvanas évek közepén egy templomi koncert után kaptam Györszentivánban a közel 1500 oldalas Éneklő Egyház című könyvet az alábbi ajánlással: „Szvorák Kati lelkének gazdagítására, ének-prófétai hivatásának segítésére, igaz szeretettel Ciprián bencés atya”. Ez a könyv, melynek alapja a Római Katolikus Népénektár azóta is a „bibliám”, sokat merítettem belőle a trilógia készítésekor.
- Mi volt a legfőbb szempont a válogatásnál?
- Igyekeztem olyan korabeli énekekre fókuszálni, melyeket ritkábban énekelnek templomban. Tehát egyfajta újrafelfedezésről, még inkább értékmegtérőről van szó. A régi dallamok zeneileg is megújultak, ebben nagyszerű zenészek siettek a segítségemre: Pejtsik Péter (cselló), Gombai Tamás (hegedű) és Andrejszki Judit (csembaló, orgona, ének). Négy varázslatos hangszer szólal meg, s ezzel teljesült a vágyam, miután magam is így képzeltem el a hangzást.
- Tudna még további lemezeket összeállítani a témában?
- Minden bizonnyal. De nem lenne szerencsés, ha bármi is a minőség rovására történne. A dallamon túl a mondanivaló is nagyon fontos. Az, hogy a katolikus hagyomány legszebb énekei a mai ember számára is közvetítsenek üzeneteket. Említhetném például Szent Ambrus esti himnuszát vagy a zsoltárátköltéseket.
- Ezek is elhangzanak majd a lemezbemutató koncertjén?
- Igen. Nagyon szeretek közönség előtt énekelni, szabadabbnak érzem magam, mint egy zárt stúdióban. Templomban fellépni pedig ünnepi alkalom. Újabban sok ilyen élményben van részem. Legutóbb a felvidéki Losonc templomában mutattam be az új albumomat. Szülőföldemre visszatérni mindig határtalan öröm számomra, hiszen szüleimmel is találkozhatom. Bár nincsenek már az élők sorában, mégis úgy éreztem, hogy a koncertemen velem voltak.
- Büszkéek önre a szülőföldjén?
- Nagyon. Lelkileg fontos nekik, hogy hazajárjak. És persze nekem is. Elég magamba szívni a felvidéki levegőt... Feltöltődöm újabb és újabb energiákkal, s még nagyobb lendülettel folytatom tovább az előadói utamat. Sokszor tapasztalom, hogy a daloknak erejük van. Szeretettel sugároznak. Némelyik dalban az én esendő létem is benne van, ha ezeket énekelem, magam is beleborzongok.
- Milyen tervei vannak?
- Jó lenne minél több előadást tartani korábbi, a közép-európai népek jeles ünnepeit feldolgozó lemezsorozatomból. Jelen helyzetben nagy szükségünk van a lelki válság ellensúlyozására, és ezek a dalpárhuzamok erre igazán alkalmasak.
- És készül a huszonhatodik lemez is?
- Sajnos, azt be kell látnom, hogy szponzor hiányában minden évben nem tudok kiadni újabb albumot. Viszont van egy dédelgetett álmom: 1997-ben Illés Lajossal készítettem az Álomföldön című kiadványt, melyen megzenésített gyerekverseket énekeltem. Mivel ez csak kazettán jelent meg, szeretném a dalokat felújítani és cd-n megjelentetni.

Borzák Tibor (Szabad Föld, 2009 május.22.)

Eminenciás Bíboros Úr!

Kedves Kati!

Mélyen tisztelt Képviselő úr - kedves Megjelentek!

Harmincnégy évvel halála után Isten Szolgája, Mindszenty József tanúságtétele, szinte dörömből a lelkünk kapuján, mondta a minap Erdő Péter bíboros atya Esztergomban a Mindszenty emlékmise homiliájában.

Dörömből és mégis milyen kevesen halljuk és értjük az atyai szót! Így volt ez tegnap, így van ez ma is, és minden bizonnyal így lesz ez holnap is.

A szót mégis mondani kell. A jóhírt tovább kell adni. Apának, anyának, költőnek, papnak, prófétának egyaránt. Aki hallgat - öngyilkos.

Szívből örülünk annak, hogy Katink és társai nemcsak ma, de tegnap, sőt már tegnapelőtt is, Kárpát-medence szerte, énekelve imádkozták, mondták, közvetítették az Isten népére bízott, soknyelvű, egyetlen üzenetet. Köszönjük, hogy ő is azok közé tartozik, aki felismerte az idők jelét: következetesen felvállalni a hivatást, testben, lélekben és

szellemiségben. Énekelve, életjelt adni önmagunkról önmagunknak és a hozzánk rendelt útítársaknak.

Az ő tanúságtétele is dörömböl lelkünk ajtaján. Halljuk? Értjük? Akarjuk érteni általa a Teremtő üzenetét?

Kíváncsi vagyok, adjon az Úr a hallgatónak halló fület és készséges szívet felfogni és befogadni az Üzenetet. A hirdetőnek adjon továbbra is készséget, bátorságot és szent konokságot vállalni a tanúságtevés küldetését.

Akinek szeme és füle van, hallva hallhatja, és látva láthatja, hogy az érték izmus-álló. A búza-sors életet ad. Kultúrában, kalászbán és kenyérben. A pelyvát elviszi a szél.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.
Gábor Bertalan szepsi esperes-plébános

Budapest - 2009. V. 22.
Sólyom László köztársasági elnök üzenete
Szvorák Katalin 25. önálló albumának bemutatójára
Budapest, 2009. május 22.

Szvorák Katalin már a harmadik lemezre éneklő a magyar katolikus népénekeket. Mindnyájunkat meglephet ennek a kincsnek áradó bősége. Hiszen ismeretesek a szakrális néprajz klasszikus művei, Bálint Sándor ünnepi kalendáriumától Erdélyi Zsuzsanna úttörő gyűjtéséig, amely a népi imádságok csodálatos tárháza. Most azonban az írott anyagon túl meg is szólal számunkra az énekelt imádságoknak egy olyan világa, amely eddig sokaknak ismeretlen volt. Más ez, mint a közismert, a napi gyakorlatban használatos népénekek, noha a forrás - a Cantus Catholici, vagy a Kájoni kódex - sokszor közös. A Szvorák Katalin által énekelt imádságokban - s az ő művészetének köszönhetően - az a világ és hang szólal meg, amelyben az imádság a mindennapi élet része volt. Amikor a falusi asszony, s nemcsak öregasszony, munka közben, vagy útközben is, teljes természetességgel szenténeket énekelt, saját magának, mert így volt jó. Azután itt vannak az alkalomhoz, ezúttal a napszakokhoz kötött énekek. Ezek éppúgy a világ teljességét fejezték ki. Hallhatjuk, amint a szent szöveget népdal dallamára énekelték. Hallhatjuk az ismerős himnuszok dallamát is. A népdal és egyházi ének kölcsönösségét ez a lemez az egyházi énekeken mutatja be. Az ismert aratási ének - befejeztük az aratást, az aratást ...- azonban annak a példája, amikor a húsvéti alleluja dallama változik népdallá.

Szvorák Katalin megnyitja előttünk az utat kultúránk egy olyan rétegébe, amelyből ugyan ma is táplálkozunk, de amelyet ebben a formájában már kevesen élhetnek át. A művészi élmény mindig olyan ajándék, amely magunk fölé emel. Itt ez az élmény, mivel szent énekek hangzanak el, kétszeresen is igaz. Köszönettel tartozunk érte. Sólyom László Részletek a közönség leveleiből: Tisztelt Művésznő, Kedves Katika!

Kérem, nézze el nekem a felemásra sikerült megszólítást, de akit sajátjának érez az ember, az a nehéz hivatalosnak lenni. Mindenek előtt köszönöm a csodálatos péntek esti hangversenyt, az egyedül és közösen előadott dalokat, az énekelt imákat. Magát hallgatva az az érzésem támadt, mintha együtt énekelnének a teremben mindazok, akiket valaha hallottam, a Maga éneke a lelkemben is dalra készítette az ott szunnyadó melódiákat. Arra is rá kellett jönnöm, hogy a néha túlságosan is jámbornak tűnő énekekben - ha ilyenformán hallgatja az ember - hatalmas drámai erő feszül. Őszinte szívvel kíváncsi vagyok Magának - magunknak még nagyon sok ilyen estét. Isten áldja érte, Kedves Katika!

Kedves Katalin! Köszönjük a tegnapi csodálatos estét, ami több volt, mint koncert: szakrális élmény.... Kedves Kati! Az én napomat valóban megszentelte a mai koncert. Köszönöm! A legjobban az Úr anyaga (üdvözlője) és az Immár a nap leáldozott imák tetszettek. Míképpen lehet ezeket olyan átéléssel énekelni, hogy közben nem fakad sírva? Bezzeg én sírva fakadtam... Köszönöm a meghívót, sokszor üdvözlő a mellékelt virtuális virággal..... Kedves Kati! ...Ebben a mai, színeit és spirituális tartalmát (reményeink szerint) talán inkább csak elrejtő, mint elvesztő világunkban egy gyönyörű üzenetet jelenít meg gyönyörűen, amire nagyon-nagyon vágyunk. Énekével, lemezein (sőt azok borítóján, kísérő füzetében) azt a hitet erősíti bennünk, hogy lehet máshogyan, szebben is élni, mint amit ezernyi ránk zúduló kép, hang, gesztus üzen...

Mádl Ferenc és Mádl Dalma Magyar Nemzetben (14.o.) Kiss Eszter Veronika A hálaadástól az elszámolásig címmel bemutatja Szvorák Katalin „A nap megszentelése” című lemezét, amely egyházi énekeket tartalmazó sorozatának lezárása. Az első két lemez címei: Éneklő egyház; Mondj szívem dalt. A cikkíró nagy eredménynek tartja, hogy „a templomi használatban honos népénekek olyan művészi köntöst kapnak, amelyben a mindennapi élet részévé válnak, és képesek üzenetet közvetíteni az egyre jobban profanizálódó világ polgárainak is.” Az ismertetésből kiderül az is, hogy a sorozat mindhárom darabja Szájer József európai néppárti parlamenti képviselő védnöksége és támogatása alatt született. A Fidesz politikusa, felismerve a magyar nyelvű egyházi énekek egyedi zenei műfaját és értékét, azt hungarikumként szeretné elismertetni.

Magyar Kurir, Sajtószemle, 2009 július 2.

A hálaadástól az elszámolásig

Szvorák Katalin A nap megszentelése című lemeze nemcsak egyházi sorozatának utolsó darabja, hanem

tulajdonképpen a nap és az emberi élet lezárása is. A népelemek, népdalok válogatása egészen sajátos gondolatokat ébreszt a hallgatóban, ahogy a hálaadástól a könyörgésen át eljut az esti lelkiismeret-vizsgálatig, az elszámolásig, amellyel szimbolikusan a halálra is felkészül a lélek, s az utolsó mondat természetesen már a feltámadásról szól. Ilyen áthallásosan, gondosan és tudatosan felépített lemezt ritkán látunk, és ez kétségtelenül az apró rezdülésekre is fogékony Szvorák Katalinnak köszönhető.

Ami a zenét illeti (a feldolgozásokat Pejtsik Péter készítette), személy szerint több szerepet szántam volna Szvorák Katalin a capella énekhangjának, hiszen a legnagyobb varázst a lemezen ő képviseli. Miközben összességében könnyen ráhangolódunk az album egyedi zenei világára, és nem érezzük bántónak mindazt az eklektikát, amit magába olvaszt a bő egyórás felvétel, nehéz eldönteni, mit is hallunk. Egyszer a hagyományos templomi megszólalás, az orgona dominanciája érezhető, néhol a templomi gyakorlatból meghökkentően kilógó harmóniaváltásokkal, máskor kifejezetten barokkos a vonósszólam, megint máskor a Harmonia Caelestis idézi a hangzás, később pedig egészen modern zeneszerzői eszközökkel élnek, mint a hegedű csikorgás-, illetve sípolásszerű üveghangjai, amelyeket az éjszaka hangfestéseként alkalmaznak. Ezen az albumon Andrejszki Juditot (orgona), Gombai Tamást (hegedű) és Pejtsik Pétert (cselló) hallhatjuk, három különböző zenei múlttal rendelkező, egészen más orientációjú zenészt. Így a régizenei, a népzenei, az egyházzenei és a XX. századi megoldások, stíluselemek keverednek, sokszor egészen érzékenyen kiegészítve egymást, sokszor pedig idegenül hatva egymás mellett. Lehetett volna egységesebbre is csiszolni az anyagot, a hiányérzet azonban eltörpül amellel a csoda mellett, ahogy ezek a hanghordozóban, civil szobánkban elsőre nehezen elképzelhető felvételek megszólítanak. Az ugyanis nagy eredmény, hogy a templomi használatban honos népelemek olyan művészi köntöst kapnak, amelyben a mindennapi élet részévé válnak, és képesek üzenetet közvetíteni az egyre jobban profanizálódó világ polgárainak is. Épp ezért nem érdektelen megemlíteni, hogy Szvorák Katalin egyházi énekeket tartalmazó sorozatának mindhárom darabja (Éneklő egyház, Mondj szívem dalt, A nap megszentelése) Szájer József európai parlamenti képviselő védnöksége és támogatása alatt született, aki felismerve a magyar nyelvű egyházi énekek egyedi zenei műfaját és értékét, azt hungarikumként szeretné elismertetni.

(Szvorák Katalin: A nap megszentelése, 2009, szerzői kiadás.)

Kiss Eszter Veronika (Magyar Nemzet, 2009. július 2.)

Szvorák Katalin népdalénekes, előadóművész Losoncon született. Az ELTE magyar-könyvtár szakán szerzett diplomát. Első díjat kapott a Röpülj páva versenyen (1981), a Lajtha emlékversenyen (1988). 1983-tól 2005-ig magánénekesként dolgozott a Honvéd Művészegyüttesnél. A szentendrei Vujicsics Tihamér Zeneiskola tanára, több nyelven énekel. Több mint háromezer koncertet adott három kontinensen, 31 országban.

Főszerepeket énekelt Diószegi L.:Tündérkert (1989), Foltin J.: A lagzi (2001) c. és Kiss Ferenc Szerelémajtók (2006) c. táncjátékokban. Énekelt a Vízöntő, a Bekecs, a kassai Csámborgó és a Hegedős zenekarokkal. 1999 tavaszán Kiss Ferencel megalapítja a Kőfaragók együttest. 1999-2001 : Kőfaragó együttes, majd a Gombai zenekar szólistája. Közreműködő volt az Etnofon Zenei Társulásnak és az Odessa Klezmer Bandnek.

A parlamenti Karácsony háziasszonya 2000-ben, s részt vett 2001-ben az Új évi köszöntésnél a Szent Koronánál. Főszerepet énekelt Illés Lajos: Magyar Ének és Illés-Utassy : Betlehem csillaga című rockoratóriumaiban. Eddig 25 önálló hanghordozója jelent meg, s számtalan lemezen közreműködött.

-Idén jelent meg A nap megszentelése c. albuma, ami -ahogy írják - egy egyházi trilógia harmadik része. Feldolgozott katolikus népeleket hallhatunk a Cd-en?

Nagyon boldog vagyok és lelkemnek igen jóleső érzés, hogy a sorozat utolsó része is elkészült, így vált teljessé az Éneklő Egyház - Római Katolikus Népelektár úgymond hangos könyve. Külön öröm Pejtsik Péter gyönyörködtető hangszerelése, mert a régizene-népzene- egyházzene és a XX. századi megoldások csodálatos szintézist alkotnak, így a közismert templomi énekek újfajta művészi köntösben csendülnek fel és üzennek, elgondoltatnak.

-Miért pont ezt a címet választotta az albumnak? S mit jelent a nap megszentelése?

A cím többlettartalmú. Gyermekkorom emlékeit idézve azt a múltat hívja életre, melyben még természetes volt, hogy mindennapjainkban reggeli imával ébredtünk s este hálát rebegtünk „a végzett nap miatt”. Egy napba akár egy teljes élet is besűríthető: a születéstől a halálig. Számomra a nap megszentelése ezt is jelenti. De jelenti a meleget sugárzó, saját pályáján fénylő Napot is, mely nélkül nincs élet.

-Mikor jelentek meg a trilógia előző darabjai?

A trilógia ötlete és megvalósulása Szájer Józsefnek köszönhető. Első része Éneklő Egyház címmel 2007 tavaszán jelent meg, ezen a jeles napok, ünnepeink énekei szólalnak meg adventől pünkösdig. Tavaly látott napvilágot a magyar szentek énekeit és a Mária énekeket tartalmazó Mondj szívem dalt című album.

-Mit gondol: ezek az énekek a magyarság keresztény gyökereinek a példái lehetnek?

Igen büszkék lehetünk keresztény gyökereinkre, hiszen több évszázadot átívelő egyházi énekeink gazdagságát tekintve is egyedülálló és az egyetemes európai kereszténység és szellemiség alkotásai, melyből erkölcsi erőt, hitet meríthetünk, melyre pont most nagy szükség van.

-Hol talált rá a Cd anyagaira?

Még a nyolcvanas évek közepén egy templomi koncertsorozatomnak köszönhetően Ciprián bencés atyától kaptam ajándékba az Éneklő Egyház kötetet az alábbi ajánlással: „Szvorák Kati lelkének gazdagítására, ének-prófétai hivatásának segítésére...” S ebből a hihetetlen gazdag, értékes zenei kincsből válogattam szubjektív módon: ahogy ráérezek a népdaloknál az egyszerű, letisztult formába sűrítő gazdag tartalomra, itt is ezt az utat követtem és természetesen tág teret engedtem a népi forrásokra utaló énekeknek. Munkám elsősorban értékmentés, értékmegőrzés volt a gyönyörködtetés mellett.

-Szülővárosának adózott azzal, hogy a 25. jubileumi kiadvány ősbemutatója Losoncon volt?

Számomra mindig jóleső érzés otthon énekelni, hiszen barátaimat, ismerőseimet, rokonaimat látva sokkal többet szeretnék átadni abból a szeretetből, amit tőlük viszontkapok. Ezek az énekek, imádságok, himnuszok és zsoltárok segítségemre voltak ebben.

-Sokszor fellép Felvidéken?

Változó. Voltak évtizedek, hogy alig szerepelhettem a Felföldön, most mintha sűrűbben hívnának és ennek igen örülök, mert nagy szüksége van lelkemnek erre a kapocsra.

-Ha azt mondja: hazamegyek, akkor az Felvidékre vonatkozik?

Természetesen a szülőföld vonzása az ember életét végigkíséri. Amikor átkerültem Magyarországra, tudatosan egy tágabb hazát választottam: az egész Kárpát-medencét különböző nyelvű és vallású népeivel, nemzeteivel együtt.

-Büszkék önre szülőföldjén?

Bizonyára. Ezért kaphattam meg Fülek díszpolgári címét és ezért lehetek a 300 lelkes Pinc nevű falu egyetlen díszpolgára.

-A lemez magyarországi bemutatója a Belvárosi Szent Mihály templomban volt. Mit gondol, egy ilyen hanghordozó csak a vallásos embereket érinti meg?

Minden ember vágyik szeretetre, erre vagyunk kiegészve és természetesen ezek az ének a hálaadástól, a könyörgésen át az esti lelkiismeret vizsgálatig a szeretetet is közvetítik, így biztos vagyok benne, hogy nemcsak a hívő embert gondolkoztatta el, érintette meg a hangverseny.

-A pesti lemezbemutatón felolvasták a köztársasági elnök úr üzenetét is. Mit tartalmazott ez?

Sólyom László köztársasági elnök úr üzenetében többek közt ezt olvashatjuk: „...A Szvorák Katalin által énekelt imádságokban - s az ő művészetének köszönhetően - az a világ és hang szólal meg, amelyben az imádság a mindennapi élet része volt. Amikor a falusi asszony, s nemcsak öregasszony, munka közben, vagy útközben is, teljes természetességgel szenténeket énekelt, saját magának, mert így volt jó. Azután itt vannak az alkalomhoz, ezúttal a napszakokhoz kötött énekek. Ezek éppúgy a világ teljességét fejezték ki...Szvorák Katalin megnyitja előttünk az utat kultúránk egy olyan rétegébe, amelyből ugyan ma is táplálkozunk, de amelyet ebben a formájában már kevesen élhettek át. A művészi élmény mindig olyan ajándék, amely magunk fölé emel. Itt ez az élmény, mivel szent énekek hangzanak el, kétszeresen is igaz. Köszönettel tartozunk érte.”

-Június 15. és 25. között Andrejszki Judittal, a neves orgonistával, csembalóssal és énekesssel Oroszországban koncertezett. A honlapján olvastam egy orosz nyelvű idézetet. Lefordítaná?

Az idézet Osztrovskij: Az acélt megedzik című művéből való és csehszlovákiai pionírként kötelező olvasmányként ismertem meg. Így fordíthatnánk magyarra: „Az embernek legdrágább az élete és úgy kellene azt végigélni, hogy ne legyen fájdalmas és szégyellnivaló a múlt.”

Egyébként a moszkvai Magyar Kulturális Intézet szervezésében koncertjeink többféle helyszínen zajlottak és a műsorunk is ehhez igazodott. Például a moszkvai Péter Pál evangélikus templomban himnuszok, imádságok, Zsigmond-kori dallamtörödékek és Mária énekek csendültek fel latinul és magyarul, egy lengyel kiállítás kapcsán lengyel dallamok voltak hallhatók, a moszkvai Szlovák Intézetben egyórás koncertet tartottam kizárólag szlovák-magyar közös gyökerű népdalainkból, Alexandrovban szentivánéji műsort tartottunk a tűz melegénél. Szentpétervárott pedig Móser Zoltán fotóművész Bartókot és Kodályt idéző fotókiállításához illeszkedtünk koncertünkkel.

-Májusban Brüsszelben az Bartók-szobor előtt énekelt. Ez is egyfajta kult. misszió?

Bartókot mindig is példaképemnek tartottam, így külön öröm volt szobránál elénekelni az Elindultam szép hazámból kezdetű népdalt. Koncertjeimen és lemezeimen is nagyon sok általa gyűjtött magyar és nem magyar népdal hallható. Illyéssel együtt vallom, hogy e térségnek „egy a tűzhelye” és tudom, hogy mindig a politika mérgezte az emberek békés, testvéri egymás mellett élését. Nem véletlenül hírtérek nélküli az a nyolclemezes CD sorozatom, melyen Közép-Európa népeinek közös dallamvilágát szólaltattam meg eredeti nyelveken, közben ügyelve arra is, hogy a különböző felekezetűeket is békítsem. Sajnos a pár évtizede még éledező közép-európaiság mára teljesen elkopni látszik és ez engem mérhetetlenül elkeserít.

-Elképzelhető, hogy egyeseknek az az érdeke, hogy a feledésbe merüljenek a magyar népdal és egyházi énekek kincsei?

Ha a gyökereket elvágjuk, a fa is elpusztul...

-Önt a jelenlegi legnagyobb ellenzéki párt holdudvarához tartozónak mondják. Olyan véleményt is hallunk: egy művész legyen független, s tartsa távol magát a politikától. Mi erről a véleménye?

Nem szeretem a „holdudvarolást”. Én már akkor énekeltem a Ménesi úti jogászkollégiumban, amikor a Fidesznek még a bölcsője se ringott. Aki munkásságomat ismeri, ars poeticámat érzi, pontosan tudja, hol az én helyem. Azért meg külön köszönet jár, ha egy politikus nem plakátokra, fogadásokra és egyéb „haszontalanságokra” költi a közöst, hanem - mint például Szájer József - egy kulturális érték megőrzését tartja fontosnak.

Medveczky Attila (Magyar Fórum, 2009.június 16.)Gyógyító ereje van az éneklésnek

Rendkívüli élményben lehetett része annak, aki múlt vasárnap a délelőtti szentmise után nem sietett el a csíksomlyói kegytemplomból. Miután Bőjte Csaba népviseletbe öltözött pártfogoltjai kivonultak a templomból, Szvorák Katalin állt a mikrofonhoz. A Felvidéken született népdalénekes ezúttal egyházi énekeket énekelt. Gyönyörű hangja, átéléssel teli előadása hitet erősített. Az előadás után a ferences kolostor társalgójában beszélgettünk kulturális kincseinkről és az élet dolgairól.

- Közel áll egymáshoz a népdal és az egyházi ének. Önnek melyik volt előbb?

- Valamikor nem volt éles határ a népének és az egyházi énekek között. Ha az Éneklő egyház népénektárat fellapozzuk, láthatjuk, hogy nagyon sok olyan egyházi énekünk van, amelyiknek a forrása népi. A kor közkedvelt dallamait, a népdalokat is felhasználta az egyház, és ez nagyon jó volt így. A hívek megtanulták ezeket az énekeket, így azok gyönyörűen megmaradtak több évszázadon keresztül. Mindig a legértékesebb maradt meg a népdalban is. Számomra a népdal volt előbb, illetve nem is egészen. Gyerekkoromban az egyházi énekeket ismertem. Volt egy időszak, amikor eltávolodtam tőlük, de aztán újra megtaláltam. Rájöttem, nekem ez az utam, hogy ezt is föl kell vállalnom, mert az élet teljességéhez ezek is hozzátartoznak. Az emberek kezdik elfelejteni, és kezdenek elfelejteni énekelni is, nemcsak imádkozni. Ezek annyira csodálatos, több száz éves dallamok, hogy vérzene a szívem, ha elfelejtődnenek. Én csak egy láncszem vagyok ebben a folyamatban, de nagyon fontos nekem, hogy fölálljam ezeket az énekeket is.

- Amelyeket hit nélkül nem lehetne így énekelni.

- Hit nélkül nincs is ének.

- Gyerekkorából hozza a hitét?

- Igen. Nagymamám nagyon erős katolikus volt. És hát a mindennapi életünkben az imának helye volt. Amikor megszólalt a harang, rögtön keresztet vetettek, a kenyér fölragasztásánál is keresztet vetettek, ez a mindennapok természetes részét képezte. Volt az én életemnek egy mélypontja, nagyon súlyos betegség, ami rádöbentett, hogy mi adhat erőt.

- Az éneklés is segít a nehéz percekben?

- Az ének nagyon sokszor segít, ezt én magam is megtapasztaltam. Hihetetlen ereje van. Az éneklést nem véletlenül találta ki az ember. Általa a mennyekbe juthatunk. Amikor elkezdek énekelni, minden megszűnik, tér, idő, sokszor mintha más dimenzióban élnék. Különösen, amikor ezeket az egyházi énekeket éneklek, egy megtisztulási folyamat része vagyok én is. Egy-egy koncert felér egy gyónással. A legmélyebbről fakadó, súlyos gondolatok vannak ezekben az énekekben, a kételkedő ember gondolatai is benne vannak, a mi kicsinységünk, porszemvontunk. Fantasztikus ajándék, hogy tudunk énekelni, gyógyító ereje van az éneklésnek. Nem is olyan rég készítettem egy albumot agyvérzések betegek gyógyítására, Dúdoló címmel. Logopédusok kértek meg, hogy szólóban énekeljek közismert népdalokat, egyházi énekeket. Kevés szöveggel énekelem őket, sok-sok dúdolással. Bizony, én magam is tapasztaltam, amikor a budapesti Rókus Kórházban a betegeknek föltették ezt a CD-t, az az ember, aki nagyon nehezen tudott beszélni az agyvérzés következtében, énekelni tudott. Mert az agyféltekében máshol van a zenei memória, és máshol a beszédközpont. Félelmetes volt, hogy minden erejét összeszedve értelmesen tudott énekelni, és még könnyebb volt a dolga, amikor vele énekeltem, és segítettem. Érzelmileg bizonyára a jelenlétem is segítette.

- Gyönyörű régi egyházi énekeinket a fiatalok egy része nem ismeri. Ők a gitáros miséken érzik jól magukat, és közben elszakadnak egy fontos hagyománytól.

- Én szomorú vagyok emiatt, mert úgy érzem, hogy mi magunk felhígítjuk az értékeinket ezáltal. A gitáros misének is helye van, de nagyon kellene tudatosítani magunkban, hogy ezek a régi énekeink az igazi magyar értékek. Fiatalokkal is foglalkozom, tanítom a népénekeket is. A gyerekek igénylik ezeket. Tehát nagyon komolyan odafigyelve, tudatosan meg kell találni az utat a gyerekekhez. Annyi szenny vesz körül bennünket, s annyi minden föl van hígítva, el van értéktelenedve, hogy éppen ezért tudatosan kellene felvállalni az értékek továbbadását.

- Mennyire van keret, lehetőség az iskolában, felsőoktatásban megtanítani a gyerekeknek, fiataloknak népénekeinket?

- Egyre kevesebb. Én művészeti nyugdíjasként tanítok, és januártól csökkenteni fogják az óraszámomat. Minimálbérért dolgozhatom, ha a nyugdíjamat meg akarom tartani. De a gyerekek igénylik ezt a fajta figyelmet, és nagyon hálásak tudnak lenni! Sok a tehetséges gyerek, aki elkallódhat, ha nem figyelünk rá.

- Úgy látom, az éneklés mellett fontos Önnek a tanítás is.

- A tanítás fantasztikus élményt és erőt adott a munkám során, legalább annyit, mint a koncertezés, ha nem többet.

Rengeteget tanulok a gyerekektől. Szeretni kell őket, ez az alapja. Ha az ember elfogadja őket a kis hibáikkal együtt, akkor nagyon könnyű velük dolgozni és együttműködni.

- Felvidékről származik. Van-e kapcsolata az otthonnal?

- Hogyne, öcsémek ott élnek Losonc mellett, Füleken. Sajnos, a szüleim már nem élnek, egymás után mentek el hat hét alatt. Az anyaországban néha nehéz, pedig hát harminc éve élek ott, de nem mindig ugyanazt értjük a szavakon, mint az itteniekkel. Felvidéki magyarként Erdélyben itthon érzem magam, mert ugyanazok a problémáink, ugyanaz

érint meg.

Hargita Népe, 2009 szeptember 25. Takács Éva
Énekek szárnyán az Istenhez

Október elsején este Szvorák Katalin Liszt-díjas énekművész és Andrejszki Judit énekes, orgona- és csembalóművész közös műsorát láthatta-hallhatta a komáromi Szent András templom közönsége.

Telt házat vonzott a Mária énekekből, zsoltárokból, himnuszokból, imádságokból, középkori magyar dallamokból és magyar szentekről szóló egy óra, melyet hálaadásnak szántak rendezői: a Lélekharang Polgári Társulás mint kezdeményező, Elek László katolikus esperes-plébános, a Marianum Egyházi Iskolaközpont és a Csemadok városi szervezete. A hála énekek szárnyán szállt Istenhez, megköszönve az egyházi iskolaközpont új létesítményét - a Szent Imre kollégiumot. Csodaszámba megy ugyanis, hogy a mai înséges időkben felépülhetett egy ilyen diákotthon, hiszen a magyar egyházi iskolák még nehezebb helyzetben vannak, mint a többi tanintézményünk. A műsor végén felállva tapsolt a közönség. Sokakat megérintettek a magyarul és latinul zengő szakrális énekek. Szvorák Kati megszólaltatott néhány István királyt dicsérő művet is - a közelmúltbeli szoboravatás emlékéért villantva fel a hallgatóságban.

2009.10.02. Felvidék Ma, batta A közművelődési díjjal Szvorák Katalint tüntették ki

A képviselő-testület 2009-ben Szentendre Város Közművelődési Díját Szvorák Katalin népdalénekesnek adományozta a zenei oktatás területén a város tanuló ifjúsága érdekében végzett kimagasló munkájáért.

"1996 óta tanít a Vujicsics Tihamér Zeneiskolában, mint tanszakvezető népdaltanár. Katalin nemcsak kiváló előadóművész, de nagyszerű pedagógus is. Tanítványai évek óta rendszeresen nyerik a megyei és országos énekversenyeket, ezzel dicsőséget szerezve Szentendrének.

A művésznő állandó fellépője a városi ünnepségeknek, jótékonyági rendezvényeknek. Mindig ellentételezés nélkül, első kérésre vállalja a városi szereplést.

Kiemelkedő népzenei munkásságát bizonyítja, hogy több CD lemezét is kiadták, mi több a legutolsó első példányát a Pápához is eljuttatták. Népdalénekesi pályáját több díjjal is jutalmazták, pl. a Népművészet Ifjú Mestere, Liszt-díj."

Huszár Diána (Dunakorzo.info 2009. november 11.)

Szvorák Kati a Hagymányok Háza „Dúdoltam én...” sorozatának következő vendége

Szvorák Katalin november 13-án 19 órakor kezdődő műsora a budapesti Hagymányok Házában - bepillantás egy énekelt pályaképhe harminc év dallamfoslányain keresztül, röpke válogatás néhány önálló albumról a kezdetektől a jelenig.

A műsorban elhangzik Batta György felvidéki költő Egy mondat a szeretetről című verse Tóth Zsóka szavalóművész előadásában.

Ízelítésként felcsendül majd egy-két népének, zsoltár és himnusz A Nap megszentelése című legújabb lemezről.

Közreműködik Andrejszki Judit (ének, csembaló, orgona), Pejtsik Péter (cselló) és a Magyar Állami Népi Együttes zenekara Gombai Tamással, továbbá vendégként megszólal néhány ifjú tanítvány a Jassó testvérek (Margit és Gellért), a Sasvári testvérek (Borcsa, Berci és Marci), Farkas Enikő, Lindner Zsófi, Tamási Rebeka, Tímár Sára és Völner Eszter.

A kivételes tehetségű énekesnő felvidéki születésű, az Ipoly-menti Pinc faluban eltöltött mesés gyermekévek és a füleki iskolák után került az ELTE magyar-könyvtár szakára, és lett az Eötvös kollégium tagja. Első látványos énekes sikereit (kétszeres győzelem a szlovákiai magyarok népdalversenyén 1976-ban és 1978-ban) hamar követték az újabbak: 1980-ban, már Magyarországon, a Népművészet Ifjú Mestere lett, 1981-ben pedig a Röpülj páva versenyen lett első.

Ezután a Honvéd Művészegyüttes magánénekes volt több mint húsz évig. 1996 óta tanít a szentendrei Vujicsics Tihamér Zeneiskolában. Énekes pályáját elismerések övezik: Liszt Ferenc-díj (2000), Hungaroton-díj (2001), Kodály Zoltán-díj (2002) és a Bartók Béla Emlékdíj (2007). Fülek város és Pinc díszpolgára.

Énekelt a Vízöntő, a Bekecs, a kassai Csámborgó, a Hegedős és a Gombai zenekarokkal, megalapítója és szólistája a Köfaragó Együttesnek, rendszeresen fellépett az Etnofon Zenei Társulással és az Odessa Klezmer Banddel. Eddig 25 lemeze jelent meg. Gyermekeknek készült felvételein generációk nőttek fel, autentikus népzenei lemezei a Kárpát-medencei népdalkincs közös gyökereit tárják elénk, versmegzenésítései hiánypótlóak, az egyházi népénekekből készült műsorai a népi vallásosság élményét csempészik szívünkbe.

„Jó, hogy van Szvorák Katink, akit neve és nyelve többfelé köt, s akinek éneke híd. Nem gigászi híd kell ide, hisz a szakadék képzelt csupán. Elég egy palló, amelyen átsegít a túlsó partra. Ahol mi magunk vagyunk. Ha ő énekel, nyugodtan forgatom a földgömböt. A kicsiny pont harmóniája hallik.”-írja róla Hollós Máté zeneszerző.

A belépő 1800 Ft, diákoknak, nyugdíjasoknak 1000 Ft.

(Felvidék.ma 2009 november 13.)Szvorák Kati: harminc év népdalai

Szvorák Kati lesz ma este hét órakor a Hagymányok Háza rendkívül sikeres és lényegében hiánypótló kezdeményezésének, a Dúdoltam én... sorozatának következő vendége. A táncházmozgalom legendás énekeseit, nagy „öregjeit”, példaképeit és az általuk ismertté tett népdalokat bemutató est következő műsorában pályája elmúlt harminc évének azóta közkinccsé vált népdalait, népszerű albumait idézi fel a felvidéki születésű énekesnő. Szvorák Kati ízelítőt ad a népi vallásosság ihlette egyházzeneből is: népénekeket, zsoltárokat és himnuszokat hallhatunk A Nap megszentelése című legújabb lemezéről. Közreműködik Andrejszki Judit, Pejtsik Péter és a Magyar Állami Népi Együttes zenekara Gombai Tamással, de megismerhetjük a Liszt-díjas művésznő néhány tehetséges növendékét is. A műsorban elhangzik még Batta György Egy mondat a szeretetről című verse is Tóth Zsóka előadásában.

Kiss Eszter Veronika (Magyar Nemzet, 2009. november 13.)
Levéldézetek

...13-i koncertedért szeretnék köszönetet mondani.

Gyönyörűen összeállított, óriási munkával felépített tökéletes együttes élményt kaptunk. Meghatódás és humor, a szeretet áradása valóban a szívünkig ért...

...Láttam a Márai Szalon programját is - néha oda is elmegyek - és ha most újra találkozhatunk Veled és a Te énekeiddel, ott leszünk...

....A műsorodban elhangzott versért és előadásáért külön, szívből mondok köszönetet. Ha valahol megtalálható, kérek tájékoztass, szeretném írásban, lassan újraolvasni....

...A múlt hét végén a Házban rendezett Szvorák Kati estjén vettem részt nézőként. Kedvelem a dalait, a gyerekekkel való foglalkozása előtt pedig kalapot emelek...

... A verset nem ismertem, eddig nem hallottam. Az első szavaktól kezdve lenyűgözött és magával ragadott, egyrészt a szöveg, a tartalom, a mondanivaló... Számomra nagy élmény, az est csúcspontja volt. Köszönet érte....

Ps. A vers szerzőjét és a vers címét szeretném megtudni... Koronázatlan királynő

Szvorák Katalin, a népi és vallási éneklés koronázatlan királynője az átépítésen lévő, betonszagú csabai katolikus nagytemplomban jótékonyági koncertet adott a felújítás javára. A nagyasszony zsoltárokat és dicsőítő dalokat adott elő. Csodálatos hangja betöltötte a szíveket, a félig szétszedett és megvilágított teret. A kupola megnyílt, fény áradt szét, sólyom szállt az ég felé. Könnyecsepp az arcokon: "...ne felejtkezzél meg szegény magyarokról!" - énekelte. Érezni lehetett az akol melegét. Minden csabainak hallani kellene, mikor kísérelőjével, Andrejszki Judittal szlovákul/magyarul zengik Mária dicséretét.

(U.P.A. Békés Megyei Hírlap, 2009, november 18.) Visszaköszön a szülőföld Gyönyörű népdalok, egyházi népénekek, gyógyító dallamok csendülnek fel Szvorák Katalin előadásában azon a huszonöt önálló albumon, ami három évtizedes pályafutását jelzi. Több ezer élő koncertet adott itthon és a nagyvilágban, zeneiskolában tanít, dúdolásával kórházi betegeket gyógyítanak. A Felvidékről elszármazott fiatal lány a budapesti diákevek után, immár fiatalasszonyként egy főváros közeli, szlovákjű faluban talált új otthonra családjával. Gyermekeit itt nevelte föl, s máig ide tér haza ország-világjáró énekes körútjairól.

Kapaszkodik az út felfelé a Pilis kanyargós emelkedőin, összeboruló lombok alatt autózunk. Szentlászlóra érve, a völgyfaluban könnyen megtaláljuk a kőboltíves, kék fakapus portát. A ráomló dűsvirágú trombitafolyondár és a bejáratnál posztoló válogatott fenyők is hirdetik: errefelé becsben tartják a szép növényeket. Vendéglátóink, Szvorák Katalin népdalénekes és férje mégis szabadkoznak: nagy munkán vannak épp túl, a frissen elkészült kerti csobogó jócskán felforgatta a kertet. A mutatós építményt - geológus barátjuk segítségével - súlyos, kerek görgetegkövekből állították össze, amiket évek alatt maguk gyűjtögettek kirándulásokon.

- Nem akartunk tájidegen szökökutat, itt minden helyi anyagokból épült - mondja Katalin. A hagyományos, kőalapú vályog parasztház is, amit annakidején megvettünk. A tömör kőkerítést és a terasz körüli támfalakat is pilisi terméskőből faragták helybéli mesterek.

Pincről a Pilisbe

• A kövek között pedig hamisítatlan hegyvidéki kert: sok örökzölddel, illatos tűlevelűvel, takaros foltornyozott fahasábokkal, hűvös-friss levegővel. De mi szél hozott éppen ide?

- Gyerekkoromban egy Losonchoz közeli picike faluban éltünk, Pincen. „inc, pinc, pala-pinc, te vagy odakint” - ahogy a játékos kiszámoló mondja, és valóban, én ott minden percet kinn töltöttem a szabadban. A kertünk alatt folyt az Ipoly, a közelben Árpád-kori temetődomb, s amerre a szem ellátott, játékra hívó csodás mezők. Mesevilág volt, ahol egy lehettem a természettel. Több generáció élt együtt a családban, és nagyszüleimtől megtanultam a földdel való munkálkodást is. Később aztán Budapestre kerültem egyetemre, amit szintén szerettem. Ám mikor már megszületett a kisfiunk is, hirtelen szűk lett a város a poros levegőjével, kutyapiszkos játszótereivel. Természetes közegbe vágytunk. Ismerősök ajánlották e falut, aminek szép fekvésén kívül másik vonzereje, hogy szlovák szót is hallhatunk. Párom „kassai polgár” s ha ránk köszön egy-egy idős néni szlovákul, mi is úgy válaszolunk neki. A tájban is, az emberekben is kicsit visszaköszön a szülőföld. Mindketten bika jegyűek vagyunk, akiknek nagyon fontos az otthon.

• Az a régi, pinci otthon megvan még?

- Sajnos a szüleim hirtelen elmentek, és a régi házat lerombolta új tulajdonosa, egy tehetős vállalkozó. A környék is erősen megváltozott, úgyhogy ma már csak a temetőbe járok arrafelé. Mi most már itt vertünk gyökeret.

Kövek, fák, virágok

• Milyen volt a ház, a kert, mikor megérkeztetek, milyen állapot fogadott kezdetben?

- Hadiállapot - nevet Katalin. A ház kicsi volt, a szokásos „tiszaszoba-konyha-hálósoba” beosztással, és erősen vizesedett. A villanyvezeték épphogy elbírta a pislákoló körtéket, hiányzott a fürdőszoba, s hiába örököltünk üvegezett verandát, a dermesztő téli hidegen az se enyhített. Volt teendő elég. Bővítettük a házat, cserépkályhát építettünk, kutat fúrtunk, és az udvart is alaposan rendbe kellett tenni. Lebontottuk az ólakat, rendeztük a terepet, és a férjem rengeteg fát, cserjét ültetett. Vörösfenyőt, balkáni fenyőt, cédrust, borókát, nyírfát. Alattuk, köröttük borbolya, berkenye, kecskerágó, madárbirs, illatozó babérmeggy, tamariszkusz. Persze mindezt apránként, hosszú évek alatt tudtuk megcsinálni, és ma se mondhatjuk, hogy kész volna.

• Ritka szépen sikerült a régi parasztház jelleget megőrizve, a belső tereket mégis elegáns és eredeti módon berendezni. Az épülethez csatolt, kertre néző, fényes nappali, benne búboskemence, rusztikus lépcső, ódon bélyeges téglákkal, a vitrinben káprázatos ásványgyűjtemény - mind arról vallanak, hogy akik itt élnek, figyelnek a környezetre, megbecsülik és gyűjtik a múlt és a természet kincseit.

- Nemcsak a köveket szeretjük ennyire, de bármerre járunk, meglátjuk a különös formájú terméseket, virágokat, ágakat is. A fehér falon nagyszerűen mutat például a fügekaktusz kiszáradt levele, és bennünk kedves tengerparti emlékeket idéz. A vonzódásunk természethez és múlthoz a foglalkozásunkból is adódik. Tamás a múltat kutatja, én pedig a népdalokkal szintén az idők mélyén járok, hisz e dalok hosszú évszázadok alatt csiszolódtak, tisztultak a mai formájukra. És mind a természetből gyökereznek. A legszebb szerelmes dalok természeti képpel indulnak: „Én kimenék kiskertembe virágom nézni”. „Hej tulipán, tulipán, teljes szegfű szarkaláb, tele kertem zsályával, szerelemnek lángjával”, Piros, piros szegfű, bimbós marojánna”. Bármilyen dalba belekóstolgatunk, majd mind a virágokról szól és mind csupa jelkép, titkos erotika. Csak ma már egyre kevésbé értjük e finom képes beszédet.

• Ki-ki törheti a fejét. De mi most maradjunk az egyszerűbb feladatnál: jelképek helyett a valóságos virágoskert bemutatásánál.

- Ez tényleg elég könnyű, hiszen a hely adottságai megszabják a lehetőségeket. Hűvös, árnyas telek lévén itt később virágzik minden. Azért az öreg muskátli tövek dúsan virítanak, a kis színes egynyáriak is a kaspókban, s a leánderek is megbarátkoztak a klímával. Persze a kemény fagyok idején „beköltöznek” a házba. Kedvelik a helyüket a köfalakon a tarka pozsgások is. Jövőre rózsákat szeretnék még ültetni a levendulák mellé. Eszter lányunk pedig eltökélten próbálkozik fűszerkerttel.

Kék madár és messzi tájak

• A házat és a kertet sajátos hangulatú fedett terasz kapcsolja össze, amit a hegyoldalba vágott, szárazon fölrakott terméskő fal övez.

- Dél-Franciaországban láttam hasonló, habarcs nélkül rakott falakat, és nagyon megtetszett. Sokfelé koncertezem, és az utazások során nyitott szemmel járok. Ha valami szép és jó, azt igyekszem „hazahozni”. A mediterrán kék és zöld színek együttesébe is beleszerettem s bár ez másfajta táj, a játékos színvilágot beloptuk az ajtók, ablakok, a terasz festésébe. Szeretünk ide kiülni. Sok szobanövényünk is itt „nyaral”, s hogy mennyire otthonos ez a zug, mutatja, hogy a kövek közti résekbe befészkeltek a kékcinegék. Bűbajos pici madarak, jól esik elnézegetni őket. Rengeteg más „szállóvendégünk” is van, a bokrok, nagy fák vonzzák őket. Meg persze, azt is értékelik, hogy itt nincs kutya, macska.

• Milyen érdekes tájakra „röpített” még el a hangod?

- Énekeltem például Brazíliában magyar népdalokat, Bartók-feldolgozásokat. Ott aztán fantasztikus színes, buja a növényzet, hatalmas fák liánokkal, majmokkal, tarka papagájokkal. Vidámak az emberek, szinte a levegőben is a tánc ritmusát érezni. Nagyon szeretem a görög tájakat is, de a magas, alpesi hegyvidék is elvarázsol. Szokatlan helyszíneken is énekeltem már: marhavásáron Franciaországban, némaságot fogadó apácák templomában, Bajorországban. Több kórházban daloltam betegeknek, nekik készült a dúdolós lemezem, ami agyvérzés utáni beszédzavaros állapotuk gyógyítására szolgál. És nagy megtiszteltetés, felejthetetlen élmény, hogy Mádl Ferenc köztársasági elnöki beiktató ünnepén én énekelhettem a Szózatot a Parlamentben.

Ünnepek virágai

• Ezek a jeles alkalmak emlékezetes csokrokkal is járnak?

- Igen, gyönyörű virágokat kapok, és nagy becsben tartom őket. Emlékszem, egyszer Illés Lajostól kaptam hatalmas vörös rózsacsokrot, piros-fehér-zöld szalaggal átkötve. Annyira örültem neki, hogy megszárítva évekig őriztem. Mint ahogy a provance-i magyarok csodás mimóza csokrát is. Nagyon szeretem a virágot, s ha épp nincs a kertben, tartok itthon a vázában. A virágok, a növények éppúgy, mint a dalok, segítenek a zaklatott embernek megnyugodni, kicsit befelé figyelni. Nem nézünk tévét - egyetemista gyerekeinknek se hiányzik, - marad időnk olvasásra, természetjárásra, hegymászásra, vízi túrára.

• Ádvent, karácsony közeledtével hogyan telnek a kerti napok?

- Ilyenkor, a szokásos kerti teendők mellett, megnyesem kicsit a bokrokat és az örökzöldekből, bogyós ágakból, tobozokból csokrot készítek az ablakpárkányokra, fűzért a bejárati ajtó fölé. Fenyő és gyertyaillat keveredik a búboskemencében sült mézeskalács illatával. Fehér karácsonyban reménykedem, s lélekben az ünnepre készülődöm. December 27-én a belvárosi, Váci utcai Szent Mihály templomban fogok énekelni. Mostanában egyre jobban vonzanak az egyházi népelemek. Ünnekei e dalok, erkölcsi példázatokat adnak. Legutóbbi lemezem, A nap megszentelése is ebben a

tárgykörben fogant, és most készülődik a legújabb, melynek témája: Isten és a természet.

Sándor Mária (Kertbarát magazin, 2009 december) Szvorák Katalin: Vox humana

Fábry Zoltán énekebe foglalt aktualizált üzenete hangzik el Szvorák Katalin legújabb albumán. A szlovák és magyar dallampárhuzamokat tartalmazó hanghordozón az eredeti nyelveken megszólaltatott énekek körüljárják a két nép közös ünnepeit, gyermekvilágát, lakodalmát.

A 100 számozott példányban megjelent unikális válogatáshoz Rudolf Schuster, Szlovákia volt köztársasági elnöke írt ajánlót. A CD teljes tartalma mindenki számára ingyen letölthető Szvorák Katalin honlapjáról. (www.szvorakkatalin.hu) (Felvidék ma.)Szvorák Katalin népdalénekes Béres Ferenc-díjat kap

A Művészetbarátok Egyesülete Baranyi Ferenc Kossuth-díjas költő előterjesztésére ítélte oda az elismerést Szvorák Katalinnak. Az egyesület Béres Ferenc (1922-1996) halála után, 1997-ben a legendás Liszt-díjas dalénekes nevével fémjelzett díjat alapított a magyar népzene, a népdal terjesztésében és népszerűsítésében jeleskedők elismerésére. Eddig tizennégyen kapták meg ezt a kitüntetést - tájékoztatta az egyesület az MTI-t.

Szvorák Katalin számára jóleső érzés, hogy ezt a díjat megkapja, "öröm, hogy fiatal énekesként egy színpadon lehettem a meleg, kedves hangú Béres Ferencsel" - mondta az MTI-nek.

Szvorák Katalin még a díj átvétele előtt, hétfőn Brüsszelben koncertet ad a temesvári forradalom 20. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen a Magyar Házban, ahol vendég lesz Tőkés László, az Európai Parlament független képviselője. A temesvári református pap kilakoltatása elleni megmozdulás vezetett a felkeléshez, amely elindította a romániai demokratikus átalakulást.

Szvorák Katalin visz magával néhányat most megjelent, szerzői kiadású lemezéből, a Vox Humana címűből, amely magyar és szlovák énekeket, dalokat a közös ünnepekről, gyermekdalokat, lakodalmos énekeket tartalmaz. A CD-vel az énekesnő bizonyítani akarja a kultúra összetartó erejét a gyűlöletkeltés ellenében.

A magyar, szlovák és angol nyelvű borítón Rudolf Schuster - aki 1999 és 2004 között volt Szlovákia elnöke - ajánlójában többek között azt írta: Szvorák Katalin azon túl, hogy a lemezzel a népzene kedvelőinek különleges csemegét nyújt át, "üzenetet is küld mindnyájuknak, milyennek kellene lennie a mi együttélésünknek... mert egymás kölcsönös megértése, a gyűlöletnélküliség mindannyiunk érdeke."

Szvorák Katalin Losoncon született, Pincen volt gyerek, Füleken járt iskolába, Budapesten egyetemre, Szentendrén tanít a Vujicsics Tihamér Zeneiskolában. Több népdalversenyt nyert és teljesítményét többek között Liszt és Kodály-díjjal, Bartók Béla-emlékdíjjal ismerték el, eddig 25 tematikus albuma jelent meg, nyolc lemezén Közép-Európa népeinek közös dallamkincsét szólaltatja meg 12 eredeti nyelven.

(MTI)Temesvártól Brüsszelig

Tőkés László egyike volt azoknak, akik felálltak és szót emeltek azért, amiben valóban hittek, a szabadságért és a demokráciáért. Lech Walesához, Vytautas Landsbergishez, vagy Orbán Viktorhoz hasonlóan, nekünk van még egy hősünk, aki aktív résztvevője a mai közéletnek, és ezt meg kell tudják mindenütt Európában - hangsúlyozta Szájer József, a Magyar Hullám által, a Temesvári Felkelés 20. évfordulóján rendezett megemlékezésen, Brüsszelben.

A Magyar Néppárti Delegáció és a Magyar Hullám Társaság közös rendezvényen emlékezett meg a romániai demokratikus átalakulást elindító Temesvári Felkelés főszereplőjére, Tőkés László püspökre, aki 1989-ben nyíltan kritizálta a rettegett Ceausescu-rezsim politikáját.

Tőkés László életútjáról, a temesvári eseményekről, a romániai magyar közösségért végzett küzdelemről, majd a Brüsszelbe vezető politikai karrierjéről Ókovács Szilveszter kérdezte az egykori királyhágó-melléki püspököt, aki 2007 óta az Európai Parlament képviselője. A beszélgetést Szvorák Katalin népdalénekes által előadott művek színesítették.

(Új Hullám, Hírek, 2009 december)

Szvorák Katalin laudációja a Béres Ferenc-díj átadásakor

Még azokhoz a szerencsés emberekhez tartozom, akik sokszor hallhatták Béres Ferencet énekelni. Szárnyalt a dal, megtelt a tér valami különös aurával. Olyasmit tudott nekünk közvetíteni, amely az emberi léleknek csak a legbelsejében lakozik. Hazáról, életről, szerelemről.

A róla elnevezett díjra, amelyet az ő szellemisége hat át, nagyon érdemesnek kell lenni. Szvorák Katalint én a díjra érdemesnek tartom.

Czine Mihály - Béres Ferenc díjas irodalomtörténész - mondta szívbéli barátjának énekléséről: „Erdők, mezők, kék ligetek, kurucok, bujdosók, a teljes élet, a teljes történelem csendült mindig a hangjában.”

Szvorák Katalin éneklésében is ezt látom megvalósulni. A népdal, a zsoldárok nyelvén a teljes életet tudja megszólaltatni. Minél inkább elmerülök hallgatásában, érzem, hogy művészetének egyre több rétegét tudom felfejteni. Irodalomtörténész lévén, hasonlatomat is az irodalomból tudom venni. Balassi, Csokonai, Petőfi, Arany tudott költészetében ilyen szárnyalóan énekelni. Talán e rokonsága miatt szólalnak meg tisztán, irodalmi értékekre is figyelve előadásában a megzenésített versek: Vagyunk - Tóth Zsókéval közösen a felföldi költők versei és Szép országom, a Szűts Istvánnal közösen készített album.

Ahhoz, hogy a dal meg tudjon szólalni, nem csak a szép hang, a tiszta intonáció szükséges. Ez csak az alap. Tudni,

ismerni kell történelmünket, kötődéseinket a körülöttünk lévő világhoz, a hazához, benne pontosan ismerni kell népünk lelkületét hisz a dal mindent elmond. A teljes életet. Beszél arról, hogy magas égből az isten hogyan tekint reánk, a múltból, a történelmi emlékezetéről, örömeinkről, keserveinkről, a háborúba szakadt katonáról, évődéseinkről, szerelemünkről. Hogy: Magas kösziklának oldalából nyílik a szerelem orvosság, hogy Dedinka v údolí srdce ma zabolí kei na teba spomínam... (Falucska a völgyben, a szívem megfájdul ha rád gondolok.)

Aki nem ismeri ezeket a mélységeket, az ne fogjon bele mások előtt énekelni. Csak üres szó marad az.

Szvorák Katalin művészetében én ezeknek a mélységeknek az ismeretét, elkötelezett vállalását látom. Éneklésével, annak hatásával, tudatos választásaival a legjobbak közé tartozik.

Azt mondja, arra a legbüszkébb, hogy felnevelő falujának, a háromszáz lelkes Pinc-nek máig ő az egyetlen díszpolgára, és Fülek díszpolgára is. Az őt elindító, küldő és kötő közösség elismerése ez.

Ez a hely az, ahol az egységes magyar kultúrát Illyés Gyulának a „haza a magasban” gondolata köti össze. A magyar szó mellett Szvorák Katalin a szlovák nép dallamaira is figyel. És nemcsak a szlovákra, hanem a horvát, szerb és az eleki románok népzenejére is. Távolabbra tekintve mintha a klezmer zene dallamát is hallanánk. Milyen sorsok, milyen életek rejtőznek e dalok mögött? Biztosan tudja, hogy nem a népek „farkasai” egymásnak, sokkal inkább ezt a barátságot szét dúlni akaró politika. A Duna menti népek dalkincsének tudatos bemutatásával a valódi híd szerepét tölti be.

Az énekeknek, a zsoltároknak a határon is átnyúló, közösségformáló, megtartó ereje van. Dalvándorlás című albuma épp a Dunatáji népek összetartozását hangsúlyozza. Legyen a dal a Zobor vidékéből, a Mezőségéből, vagy akár Bukovinából való. Nyolc részes CD sorozatot jelentetett meg a Közép-Európa népeinek közös dallamkincséből.

Bartók Béla írja önéletrajzában: „Népi dallamaink mindegyike mintaképe a legmagasabbrendű művészi tökéletességnek. Kicsinyben ugyanolyan mesterműnek tekintem, mint a nagyobb formák világában egy Bach-fúgát vagy Mozart-szonátát. Az ilyen dallam klasszikus példája egy zenei gondolat páratlan tömör, minden felesleget elkerülő kifejezésének...”

Szvorák Katalin életútja arról szól, hogy a magyar nép ősi, mérhetetlenül gazdag dallamkincsét beépítse a nemzet szellemi vagyonába. Kodálynak is ez volt az álma. Ma már látjuk, hogy ennek a törekvésnek a megvalósulása sok akadályba ütközik. Kellenek emberek, énekesek, tanáregyenísek, akik mégis hisznek abban, hogy ez megvalósulhat.

Szvorák Katalinnak ma már számos tanítványa is van, a szentendrei Vujicsics Tihamér Zeneiskola tanszakvezető népdaltanára. Bízunk bennük, látja náluk a zene nemesítő, lélekemelő, közösségformáló erejét. Tudja, hogy a népdal valójában zenei anyanyelvünk. Közösségi kincs legyen hát a dal, jó lenne, ha újból énekelne Kodály országa. Ezért is jelentetett meg gyermeklemezeket: Iglice szívem, iglice, Az aranylábú iglice.

Szvorák Katalinnak ez évben jelent meg az egyházi énekeket bemutató trilógiájának harmadik része, A nap megszentelése. Az éneklő egyház, a Mondj szívem dalt című albumokat követte. Jeles napok dallamai, Mária énekek, zsoltárok, himnuszok, imádságok, középkori dallamok és énekek a magyar szentekről. A régi dallamok zeneileg is megújultak, új értelmet nyertek. Ezekben az énekekben azt érzem, hogy nem csak a mindent feloldó alázat, hanem a büszke emberi méltóság is zeng. Az emberi méltóság hangja.

Vox Humana - emberi hang. Sok tekintetben érvényes mottója lehet ez küldetésének. És lemezének is ez a címe. Fábry Zoltánnak - a stósi remetének - énekbe foglalt aktualizált üzenete hangzik el a szlovák-magyar „népdalpárhuzamos” ajándékalbumon. A két nép közös gyermekdalait, ünnepeit mutatja be. Ajándéklemez, mert mindenki számára díjtalanul letölthető, csakúgy, mint az Álomföldön című, ahol Illés Lajossal és a közreműködő gyermekekkel a boldogság üzeneteit hozza.

Vox Humana, abban az értelemben is, hogy Szvorák Katalin éneklése maga a nemes egyszerűség, a méltóság hangja, ahol az énekelt dal iránti alázat szólal meg.

Vox Humana abban az értelemben is, hogy ha valaki egyszer látta, hallotta őt énekelni, emberi sugárzása, mosolya mindenkit magával ragadott. Hinni kezdünk a dal erejében. „Némelyik dalban az én esendő létem is benne van, ha ezeket énekelem, magam is beleborzongok.” -mondja ő.

Különleges vállalkozása Szvorák Katalinnak a gyógyító dallamok. Arra figyeltek fel a szakemberek, hogy éneklésének hallgatása segíti a sérült gyermekek rehabilitációját, az emberi kommunikáció újrakezdését-építését. A terápia eszközével hat, újra tudja indítani a népdalok nyelvén a párbeszédet. Egyszerűen a szeretet eszközével változtatja a hétköznapiakat ünneppé. Erről szól a Dúdolás című albuma.

Az elmúlt harminc évben több mint háromezer koncerten lépett fel, három kontinens harmincegy országában

Életrajza: Losonczon született, juhász és paraszt felmenőktől. A gyermekkor az Ipolymenti Pinc községben, majd Füleken telik. Az ELTE bölcsészettudományi karán magyar nyelv és irodalom-könyvtár szakán szerzett diplomát. A szlovákiai magyarok népdalversenyén aratja első sikereit, majd a Röpülj páva, a Lajtha emlékverseny első díjai jelzik tehetségét. Már 1980-ban a Népművészet Ifjú Mestere. Magánénekes a Honvéd Művészegyüttesben, számos magyar népzenei együttesrel énekel együtt. Így a Vízöntő, Bekecs, a kassai Csámborgó, Hegedűs együttesrel. Kiss Ferencsel közösen alapítják a Kőfaragók együttest. Huszonöt önálló albuma jelent meg.

Munkásságát Liszt Ferenc -, Hungaroton-, Kodály Zoltán -díjjal, Bartók Béla emlékdíjjal ismerik el.

Az éneklés Szvorák Katalinnál a művészetén túlmutatóan is emberi tartás kérdése.

Méltó a Béres Ferenc-díj elnyerésére.

